

JEAHS

**Journal of Educational Administration and
Human Social Sciences (JEAHS)**

วารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์

ISSN 3027-7191 (Online)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 กันยายน – ธันวาคม 2566

Vol. 1 No. 1 September – December 2023

JEAHS

Journal of Educational Administration and Human Social Sciences

(JEAHS)

วารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์

ISSN 3027-7191 (Online)

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์ :

วารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ Journal of Educational Administration and Human Social Sciences (JEAHS) ISSN 3027-7191 (Online) มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสตร์ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาวิชาสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความในวารสารอย่างเคร่งครัด โดยอ้างอิงตามรูปแบบของ APA (นาม-ปี) รวมถึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารฯ และเป็นบทความที่ไม่มีความหลายมากกว่า 25% ตามที่ถนนในโปรแกรม CopyCat ในเว็บ Thaijo2

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารฯ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ โดยไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของวารสารฯ

กระบวนการพิจารณาบทความ :

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ 2 แบบ คือ แบบที่ 1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ท่าน ต่อ 1 บทความ แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review) แบบที่ 2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ท่าน ต่อ 1 บทความ แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

ประเภทของบทความ :

เปิดรับตีพิมพ์ประเภทของบทความ คือ บทความวิจัย (Research Article) และบทความวิชาการ (Original Article)

ภาษาที่รับตีพิมพ์ :

เปิดรับบทความที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

กำหนดออก :

มีกำหนดออกตีพิมพ์ 3 ฉบับ ต่อปี (ราย 4 เดือน) ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม- เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

บรรณาธิการ :

พระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฒโน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

Phramaha Yannawat Thitavaddhano, Asst. Prof. Dr.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

กองบรรณาธิการ :

พระเมธาวิณัยรส (สุเทพ พุทธจรรยา), รองศาสตราจารย์ ดร.

Phramedhavinaiyaros (Suthep Buddhachanya), Assoc. Prof. Dr.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย Mahamakut Buddhist University, Thailand

ศาสตราจารย์ ร.ท. ดร.บรรจบ บรรณรุจิ

Professor Lt. Dr. Banjob Bannarужи

นักวิชาการอิสระ Independent Academic

รองศาสตราจารย์ ดร.อำนวย เดชชัยศรี

Assoc. Prof. Dr. Amnuay Detchaisri

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Thailand

รองศาสตราจารย์ ดร.อานาจ บัวศิริ

Assoc. Prof. Dr. Amnaj Buasiri

นักวิชาการอิสระ Independent Academic

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

Assoc. Prof. Dr. Marut Patphol

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakharinwirot University, Thailand

ดร.เสนห์ เดชะวงศ์

Dr. Saneh Dechawongse

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย Mahamakut Buddhist University, Thailand

ดร. กฤษฏา นันทเพ็ชร

Dr. Krisda Nantapetch

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University, Thailand

ดร.ลำพอง กลมกุล

Dr. Lampong Klomkul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

ฝ่ายประสานงานและจัดการวารสาร :

ดร.ศุภฤกษ์ ศรีคำไทย

ดร.อรุณรัตน์ วิไลรัตน์กุล

ดร.ณัฐนิชา ปัญญาธิภา

นางสาวณฐา ธาดากิตติชัย

ติดต่อ :

วารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์

15 ซอยอยู่วิทยา10 แขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 10530

โทร. 0955426695 E-mail: yannawat8@gmail.com

<https://so16.tci-thaijo.org/index.php/JEAHS/>

วารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์

Journal of Educational Administration and Human Social Sciences (JEAHS)

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ Journal of Educational Administration and Human Social Sciences (JEAHS) ฉบับนี้เป็นฉบับปฐมฤกษ์ คือ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 กันยายน-ธันวาคม 2566 ประกอบด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการ จำนวน 5 เรื่อง โดยกองบรรณาธิการได้ตระหนักถึงคุณภาพวารสารตามกรอบการประเมินคุณภาพวารสารเป็นอย่างดีจึงได้คัดเลือกกลั่นกรองบทความให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI

กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณผู้เขียนบทความที่เป็นนักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความสนใจเขียนบทความเพื่อลงตีพิมพ์ และหวังว่าจะได้รับความสนใจจากผู้เขียนบทความทุกท่านในโอกาสต่อไป และกองบรรณาธิการ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้อนุเคราะห์ในการอ่านประเมินต้นฉบับ

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่า บทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารจะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางการศึกษาใหม่ให้เกิดขึ้น หากท่านผู้อ่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาวารสารให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณและยินดีปรับปรุงเพื่อพัฒนาวารสารให้ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

พระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฒโน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
บรรณาธิการวารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ

บทความวิจัย (Research Articles)

- การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสณามหลวงออนไลน์
เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล 1-19

DEVELOPMENT OF THE EDUCATIONAL MANAGEMENT MODEL OF PHRAPARIYATDHAMMA PALI
SANAM LUANG ONLINE FOR PROMOTING THE EDUCATION OF MONKS AND NOVICES IN THE
DIGITAL AGE

สิน งามประโคน Sin Ngamprakon

พระครูสังฆกิจวิริยะ (ปราบศึก อุทัย) PhrakruSangkrakitviriya (Prabsuek Udayo)

สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai

พระสุรชัย สุรชัย Phrasurachai Surachayo

- ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษา
จังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 20-29

NEEDS ASSESSMENT OF PROJECT-BASED EDUCATION MANAGEMENT OF ANGTHONG
VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTES UNDER THE OFFICE OF THE VOCATIONAL
EDUCATION COMMISSION

สุวัชชัย มงคลธง Suwatchai Mongkolthong

บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

ลำพอง กลมกุล Lampong Klomkul

- ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 30-38

NEEDS ASSESSMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATION TOWARDS
EXCELLENCE IN SCHOOLS UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

ขวัญชนก คงพิบูลย์ Khwanchanok Kongpibool

พระมหาสมบัติ ธนปญโญ PhramahaSombat Dhanapanno

สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo

สารบัญ

	หน้า
ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	39-48
NEEDS ASSESSMENT OF PERSONNEL MANAGEMENT OF THE ADMINISTRATORS IN MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY	
มนัสนันท์ บุญปู Manassanan Boonpoo	
พระครูโสภาสนนทกิตติ (ศักดิ์ โอภาโส) PhrakhrUOpatnontakitti (Sakda Obhaso)	
สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo	

บทความวิชาการ (Academic Articles)

การวิเคราะห์หลักพุทธธรรมในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	49-64
ANALYSIS OF BUDDHIST PRINCIPLES IN DRIVING QUALITY ASSURANCE WITHIN EDUCATIONAL INSTITUTIONS	
ประภาพรรณ พูลเจริญศิลป์ Prapaparn Poolcharoensil	

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสานามหลวงออนไลน์
เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล

DEVELOPMENT OF THE EDUCATIONAL MANAGEMENT MODEL OF
PHRAPARIYATDHAMMA PALI SANAM LUANG ONLINE FOR PROMOTING THE
EDUCATION OF MONKS AND NOVICES IN THE DIGITAL AGE

[1] ลิน งามประโคน Sin Ngamprakon

[2] พระครูสังฆกิจวิริยะ (ปราบศึก อุทัย) PhrakruSangkrakitviriya (Prabsuek Udayo)

[3] สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai

[4] พระสุรชัย สุรชัย Phrasurachai Surachayo

[1], [2] [3] [4] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: surachaihongtrakool@gmail.com

Article Received: October 25, 2023. Revised: November 28, 2023. Accepted: November 29, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสานามหลวงเพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสานามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล 3) เพื่อสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสานามหลวงออนไลน์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี วิธีการดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแบบ ประกอบด้วยการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสานามหลวง และการใช้แบบสอบถามนักเรียน สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีดีเด่น 306 รูป ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบ ประกอบด้วยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ทดลองนำรูปแบบ และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และ ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครือข่าย ประกอบด้วยการปรับปรุงและเผยแพร่การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสานามหลวงออนไลน์ไปยังเครือข่าย 5 สำนักเรียน

ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสานามหลวงเพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ครูสอน หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล และมีผลความคิดเห็นต่อรูปแบบ โดยภาพรวมมีผลความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสานามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัลที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยหลักการวัดวัตถุประสงค์ และกระบวนการพัฒนา ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ครูสอน มีภูมิรู้ และภูมิธรรม สร้างและบูรณาการความรู้ มีหลักกัลยาณมิตร 7 และมีทักษะการสอน 2) หลักสูตรมีเนื้อหาสาระชัดเจน เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ศึกษา อาศัยความจำและความเข้าใจ 3) การจัดการเรียนการสอน มีทักษะการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ประสานร่วมมุขปาฐะ (ท่องจำ) มีเทคนิคที่เหมาะสม จัดการเรียนรู้อ่านคัมภีร์ข้อมูล 4) สื่อการเรียนการสอน สื่อน่าสนใจ ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ สื่อการสอนที่หลากหลาย ใช้โปรแกรม zoom, google meet, feacbook 5) การวัดผลและประเมินผล วิเคราะห์ผล

ตามเกณฑ์ มีเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลทางการศึกษา เครื่องมือการวัดผลมีความตรง ความเชื่อมั่น และการนำไปใช้ และ 3) การสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล 5 สำนักเรียน คือ สำนักเรียนวัด กัลยาณมิตรวรมหาวิหาร สำนักเรียนวัดพระธรรมกาย สำนักเรียนวัดจากแดง สำนักเรียนวัดโสธรวราราม วรวิหาร และสำนักเรียนวัดโมลีโลกยาราม

คำสำคัญ: รูปแบบ; การจัดการเรียนการสอน; บาลี; การศึกษา; พระภิกษุสามเณร; ยุคดิจิทัล

ABSTRACT

The purposes of this research article were 1) to study the educational management model of Phrapariyatdhamma Pali Sanam Luang for promoting the education of monks and novices, 2) to develop the educational management model of Phrapariyatdhamma Pali Sanam Luang online for promoting the education of monks in the digital age, and 3) to create a network for the educational management model of Phrapariyatdhamma Pali Sanam Luang online. Mixed methods research was designed with has 3 steps consisted of step 1 study the model, consisting of studying the concept and theory of organizing teaching and learning of the Pali Sanam Luang Pali section and using a questionnaire of 306 students from the Pali Department of Phrapariyatdhamma School; step 2 develop the model, consisting of interviews with key informants, and organizing focus group discussion with experts, conducted experiment, connoisseurship; and step 3 create a network consisted of improving and disseminating the online teaching of the Pali Sanam Luang section to a network of 5 schools.

Results of the research found that 1) the educational management model of Phrapariyatdhamma Pali Sanam Luang for promoting the education of monks and novices consisted of 5 components which were teachers, curriculum, teaching and learning management, teaching media, measurement and evaluation, and has an opinions on the model in overall was at a high level. 2) The educational management model of Phrapariyatdhamma Pali Sanam Luang online for promoting the education of monks in the digital age has been developed. It consisted of principles, objectives and development processes which has 5 important aspects: 1) teachers who teach have knowledge and morality, create and integrate knowledge, have Kalyanamitra VII and teaching skills; 2) the curriculum has clear content, appropriate for the class level, students are proud to study, relying on memory and understanding; 3) teaching and learning, have skills in learning through online systems, coordinate the oral tradition (memorize) with appropriate techniques, organize learning through researching information; 4) teaching media, interesting modern media appropriate to the situation, a variety of teaching media using zoom, google meet, facebook programs; 5) measurement and evaluation, analyze results according to criteria, there were tools that help improve the quality of educational data collection. The measurement tools were valid, confidence and utilization. 3) Creating a network for the educational management

model of Phrapariyatdhamma Pali Sanam Luang online for promoting the education of monks in the digital age was conducted in 5 schools, namely, Kalayanamit Woramahaviharn Temple School, Wat Phra Dhammakaya School, Wat Chak Daeng School, Sothon Wararam Worawihan Temple School, and Wat Molilokayaram School.

Keywords: Model; Educational Management; Pali; Education; Monks and Novices; Digital Age

บทนำ

การศึกษาของสงฆ์มีมาเนิ่นนาน ตั้งแต่สมัยพุทธกาลเมื่อครั้งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์ชีพอยู่ การศึกษาของพระสงฆ์ฝ่ายคันถธุระเป็นการศึกษาพระธรรมวินัย ซึ่งเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ส่วนการศึกษาของพระสงฆ์ฝ่ายวิปัสสนาธุระเป็นการฝึกปฏิบัติกรรมฐาน ซึ่งเป็นเครื่องมือหรืออุบายในการฝึกหัดจิตใจให้สะอาดผ่องแผ้วปราศจากกิเลสทั้งปวง

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การศึกษาของพระสงฆ์เป็นการจัดการศึกษาตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม เน้นไปที่การศึกษาภาษาบาลีหรือภาษาบาลี ซึ่งเป็นภาษาหลักในการจาริกลงในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก รวมทั้งอรรถกถา และฎีกา เป็นต้น ด้วยเหตุที่ภาษาบาลี เป็นภาษาที่ใช้จารึกคำสอนในพระพุทธศาสนา ตามบทวิเคาะห์ว่า “พุทธวจน ปาเลตติ ปาลี (ภาษา)” อันว่าภาษาโดยอมรักษาไว้ซึ่งพระพุทธรูป เพราะเหตุนี้ อันว่าภาษานั้น ชื่อว่า ปาลี ปาลี แปลว่า ภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธรูป (พระมหาศกรินทร์ ศศพิณทรรักษ์, 2515) เมื่อมีการจารึกภาษาบาลีลงในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาแล้ว พระสงฆ์สามเณร หรือพุทธศาสนิกชน จึงต้องเรียนเป็นภาษาบาลี เพื่อให้เข้าใจและแปลคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาได้ การจัดการศึกษาของพระสงฆ์ที่เรียกว่า การศาสนศึกษา จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อธำรงรักษาเนื้อหาสาระหรือแก่นสารพระพุทธศาสนานั้น ได้แก่การเรียนนักธรรมและบาลี หลักสูตรที่ใช้เรียนมีเนื้อหาที่มีมาตั้งแต่สมัยพระพุทธเจ้า โดยนำเอาพระไตรปิฎกและหลักธรรมต่างๆ มาย่อแล้วเรียน เพื่อรักษาพระพุทธศาสนาเรียกกันว่า เรียนพระพุทธรูป เหตุที่พระพุทธศาสนาดำรงคงอยู่และสืบต่อมาได้ทุกวันนี้โดยไม่สูญหายหรือผิดเพี้ยนไปและมีการสืบทอดพัฒนาตลอดมา ก็เพราะได้อาศัยการศึกษาเล่าเรียนแบบนี้ ผู้ที่มีบทบาทในการเรียนรู้ภาษาบาลีและเผยแผ่หลักคำสอนในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาได้มากที่สุดคือพุทธบริษัททั้ง 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา โดยเฉพาะภิกษุ หรือพระสงฆ์ เป็นผู้ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่

การศึกษาพระปริยัติธรรม นอกจากจะเป็นการศึกษาหลักธรรมคำสั่งสอนแล้วยังได้ชื่อว่าเป็นการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาไว้อีกด้วย โดยเฉพาะการศึกษาภาษาบาลี เพราะหากไม่รู้จักภาษาบาลีแล้วก็จะไม่มีผู้ใดสามารถรู้และเข้าใจพระพุทธรูปในพระไตรปิฎก ถ้าขาดความรู้เรื่องพระไตรปิฎกแล้ว พระพุทธศาสนาจะต้องเสื่อมสูญไปด้วย การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีจึงถือเป็นหัวใจของการศึกษาของคณะสงฆ์ที่มีผลต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เพราะคัมภีร์สำคัญ เช่น พระไตรปิฎกของฝ่ายเถรวาทจารึกไว้เป็นภาษาบาลี และการรักษาต้นฉบับเดิมซึ่งเป็นภาษาบาลี เพื่อป้องกันพระพุทธรูปไม่ให้คลาดเคลื่อนที่เรียกว่า สัทธรรมบัญญัติ การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะรักษาศาสนธรรมไว้ได้อย่างสมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ กษัตริย์ผู้เป็นศาสนูปถัมภกตั้งแต่โบราณกาลมาจึงทรงถวายพระบรมราชูปถัมภ์ในการศึกษา ทรงจัดให้เป็นพิธีใหญ่ ทรงประกอบพิธีทรงตั้งเปรียญพระราชทานประกาศนียบัตร-พัดเปรียญ ถวายนิตยภัตแก่ผู้สอบเปรียญได้ ทรงถวายพระบรมราชูปถัมภ์โดยประการทั้งปวงในการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ ทั้งนี้เพื่อ

ยกย่องเชิดชูผู้ศึกษาให้เห็นความสำคัญของการศึกษาพระปริยัติธรรมนั่นเอง (สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามณฑลพายัพ, อ้างใน กองบาลีสนามหลวง, 2553) แต่ในความเป็นจริง เมื่อพูดถึงด้านคุณภาพและสัมฤทธิ์ผลของการศึกษาพระปริยัติธรรม กลับได้รับผลที่ยังไม่น่าพอใจนัก การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คุณภาพของการศึกษาเมื่อเทียบกับอดีตถูกมองว่าด้อยลงไป ผู้เรียนให้ความสำคัญกับการเรียนบาลีน้อยลง ส่วนใหญ่ขาดแรงจูงใจและเป้าหมายทางการศึกษาที่ชัดเจน แม้ว่าจะมีจำนวนนักเรียนส่งข้อสอบสูงทุกปี แต่กลับขาดสอบเป็นจำนวนมาก และจำนวนผู้ที่สอบได้ก็มีสัดส่วนน้อย สถิติจำนวนนักเรียนบาลีสนามหลวง พุทธศักราช 2562 ส่งเข้าสอบ 34,044 รูป ขาดสอบ 11,183 รูป คงสอบ 22,861รูป สอบได้ 4,610รูป สอบตก 18,251รูป ซึ่งผลการสอบได้คิดเป็นร้อยละ 20.17 เพียงเท่านั้น (กองบาลีสนามหลวง, 2557)

ที่เป็นดังนี้ อาจเป็นเพราะสาเหตุหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นด้านผู้บริหารสำนักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารการศึกษา ไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการบริหารการศึกษาอย่างเพียงพอ ไม่มีการวางแผน ไม่มีการวินิจฉัยสั่งการ และการติดตามประเมินผล ด้านครูสอนพระปริยัติธรรม ยังขาดทักษะในการสอน ไม่มีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน ขาดแคลนบุคลากรเพื่อดำเนินการจัดการศึกษานอกจากนั้น สำนักเรียนยังขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาลไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน (พระมหาบัณฑิต ปณิตเมธี, 2552) ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมการศาสนา (2542) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ผลการศึกษาสรุปว่า คุณภาพการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ผู้เรียนที่ผ่านการสอบ ในแต่ละระดับสังคมยอมรับว่าเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะผู้สำเร็จเปรียญธรรม 9 ประโยค มีวิทยฐานะชั้นปริญญาตรีตามพระราชกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการศึกษาพุทธศาสนา พ.ศ. 2527 แต่อย่างไรก็ตามยังต้องปรับปรุงในเรื่องประสิทธิภาพการจัดการศึกษา เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เพราะพบว่าในแต่ละปีมีจำนวนผู้ขาดสอบค่อนข้างสูง คิดเป็นร้อยละ 33-40และผู้เรียนสอบตกในแต่ละชั้นมีจำนวนสูงมาก ซึ่งในปี พ.ศ. 2541 มีผู้เรียนสอบได้เฉลี่ยทุกระดับเพียงร้อยละ 22 เท่านั้น และปัญหาอุปสรรคการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่สำคัญ ได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณ บุคลากร (ครูสอน) เอกสาร ตำรา คู่มือครูเทคนิคการสอนของครู การนิเทศตรวจเยี่ยม การประสานความร่วมมือช่วยเหลือระหว่างสำนักเรียน รวมไปถึงระบบการวัดผลการศึกษา

ผลจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า โครงสร้างหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลีควรกำหนดหลักสูตรให้ชัดเจน โดยกำหนดระยะเวลาการศึกษาแต่ละหลักสูตรให้ชัดเจน เนื้อหาวิชาควรปรับปรุงให้ทันสมัยเอื้ออำนวยต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและควรเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาของหลักสูตรกับสถานการณ์ปัจจุบัน ส่วนการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน พบว่า ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้ทันสมัยและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในทางโลกได้เป็นอย่างดี มีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้น และควรมีเทคโนโลยีใหม่ๆ มาช่วยสอน และการวัดผลควรปรับปรุงให้ได้มาตรฐานสากล และยังมีปัญหาในด้านต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย 1) การบริหารหลักสูตร การเรียนการสอนและการวัดผลรวมถึงในด้านคุณภาพและสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา อันเป็นผลมาจากการไม่ได้รับความเอาใจใส่อย่างจริงจัง 2) เทคโนโลยีการเรียนการสอน ยังขาดความทันสมัยยังล้าหลังอยู่มาก ถึงแม้จะมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยขึ้นมามากมาย เรียกว่าเทคโนโลยีสมัยใหม่ก็ตาม แต่ไม่สามารถนำมาประยุกต์ให้เกิดผลที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนได้เท่าที่ควร 3) กิจกรรมการเรียนการสอน คณะสงฆ์ไม่ค่อยเข้าใจการจัดทำแผนการสอนครูผู้สอนไม่สามารถสอนตามแผนที่กำหนดไว้ได้ และใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นส่วนมาก 4) การวัดผลประเมินผล ยังไม่เป็นระบบ

สากลให้ทุกฝ่ายยอมรับเท่าที่ควร เป็นการมุ่งเน้นวัดความรู้ในภาคทฤษฎี มากเกินไป จนทำให้ผลรับในภาคปฏิบัติจริง ยังไม่ปรากฏประจักษ์ชัดเท่าที่เป็นอยู่ (พระมหาสมหมาย จิตเมธ และคณะ, 2560)

จะเห็นได้ว่า ความล้มเหลวเกิดจากปัญหาการบริหารจัดการเป็นสำคัญจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาปรับปรุงในเรื่องของการบริหารจัดการ ซึ่งแนวคิดตรงกับนโยบายของรัฐที่มุ่งเน้นการปฏิรูปการบริหารอันเป็นหลักการสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเห็นสอดคล้องกันว่าจะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาคืองานที่เชื่อมโยงกับองค์การและบุคคลหลายฝ่าย ผู้บริหารจะต้องเป็นแกนหลักในการบริหารงานและดำเนินการร่วมกับแกนนำอื่นๆ เพื่อช่วยผลักดันสนับสนุนและประสานงานให้บุคลากรในสถานศึกษาและบุคลากรภายนอกมาร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นระบบครบวงจร รวมทั้งกำกับดูแลให้มีการดำเนินการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาคือความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการการศึกษา

การเรียนการสอนออนไลน์ (Online Learning) หรือการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่ง (e-Learning) ไม่ใช่เพียงแต่ใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่มีแนวคิดในการเรียนการสอนที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการเรียนการสอนที่เน้นที่ตัวผู้เรียน (e-Learner) เมื่อศึกษาถึงอีเลิร์นนิ่งโดยทั่วไปจึงมักจะกล่าวถึงหรืออธิบายเน้นที่ผู้เรียนและมองข้ามในเรื่องของการสอนซึ่งในความเป็นจริงความรู้ศาสตร์ของการสอนหรือเรื่องของการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งเป็นสาระสำคัญ จัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีเรียนในรูปแบบเดิมๆ ให้เป็นการเรียนใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำการสอน (อนิรุทธิ์ สติมัน และฐาปณีย์ ธรรมเมธา, 2555)

ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาพระปรียัติธรรมแผนกบาลีสนาภหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรให้สามารถเกิดการเรียนรู้การสอนที่สะดวกแก้ไขปัญหาสื่อการสอน ครูผู้สอนได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปรียัติธรรมแผนกบาลีสนาภหลวงเพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปรียัติธรรมแผนกบาลีสนาภหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล
3. เพื่อสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนพระปรียัติธรรมแผนกบาลีสนาภหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปรียัติธรรมแผนกบาลีสนาภหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแบบการจัดการเรียนการสอนพระปรียัติธรรมแผนกบาลีสนาภหลวงเพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงเพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร จากเอกสาร บทความ และงานวิจัยของนักวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งมีลักษณะเป็นตารางวิเคราะห์รายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงเพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร และสังเคราะห์สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปประเด็น สำคัญ จำแนก และเรียงลำดับความสำคัญ โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาเป็นหมวดหมู่

ขั้นที่ 2 แจกแบบสอบถามนักเรียนในสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีดีเด่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนในสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีดีเด่น 10 สำนักเรียน ประจำปี 2563 ในส่วนกลาง ได้แก่ 1) วัดโมลีโลกยาราม 2) วัดราชบพิธฯ 3) วัดศรีเอี่ยม 4) วัดกัลยาณมิตร 5) วัดแสนสุข 6) วัดสร้อยทอง 7) วัดสามพระยา 8) วัดเบญจมบพิตร 9) วัดปากน้ำฯ 10) วัดอาวุธวิกสิตาราม จำนวน 1,453 รูป และมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 306 รูป ด้วยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล แนวคิดและหลักการที่ได้รวบรวมจากการศึกษา มาสร้างแบบสอบถาม มี 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุ สถานภาพ พรพชา วุฒิการศึกษาทางธรรม และระดับชั้นเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงเพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านครูสอน 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์น้ำหนักคะแนนของบุญชม ศรีสะอาด (2553)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วยอายุ สถานภาพ พรพชา วุฒิการศึกษาทางธรรม และระดับชั้นเรียนในการตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงเพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล

ขั้นที่ 1 สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูสอน อาจารย์ บุคลากรนักวิชาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูสอน อาจารย์ บุคลากรนักวิชาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจงโดย

พิจารณาจากประสบการณ์การบริหารสำนักเรียน การจัดการเรียนการสอน และการเรียนการสอนด้วยระบบออนไลน์ จำนวน 10 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสรุปประเด็นการสัมภาษณ์ ควบคู่ กับการศึกษาจากเอกสารงานวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นหมวดหมู่เรียงลำดับความสำคัญและนำมาสรุปผลการศึกษา ในรูปแบบการบรรยายแบบความเรียง

ขั้นที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์มาจัดประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่าน เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มคือผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยผู้บริหาร ครูสอน อาจารย์ บุคลากรนักวิชาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัลได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากประสบการณ์การบริหารสำนักเรียน การจัดการเรียนการสอน และการเรียนการสอนด้วยระบบออนไลน์ จำนวน 7 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ประเด็นการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ประเด็นการสนทนากลุ่มโดยจัดประเด็น สำคัญตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล

ขั้นที่ 3 นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล ไปทดลองใช้ในสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีวัดบพิตรพิมุข

กลุ่มตัวอย่าง คือ พระภิกษุสามเณรในสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีวัดบพิตรพิมุข จำนวน 30 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วยอายุ สถานภาพ พรรษา วุฒิการศึกษาทางธรรม และระดับชั้นเรียนในการตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัลไปทดลองใช้ก่อน-หลังโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ขั้นที่ 4 สัมมนาอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อหาฉันทมติเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสनाมหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมมนาอิงกลุ่ม เป็นผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยผู้บริหาร ครูสอน อาจารย์ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัลได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจงโดยพิจารณาจากประสบการณ์การบริหารสำนักเรียน การจัดการเรียนการสอน และการเรียนการสอนด้วยระบบออนไลน์ จำนวน 8 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ประเด็นการสัมมนาอิงกลุ่มรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ประเด็นการสัมมนาอิงกลุ่มโดยจัดประเด็นสำคัญตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล

ขั้นที่ 1 ปรับปรุงแก้ไขและเผยแพร่เครือข่ายการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งมีลักษณะเป็นตารางวิเคราะห์ รายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล และสังเคราะห์สรุปการสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปประเด็น สาระสำคัญ จำแนก และเรียงลำดับความสำคัญโดยการวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาเป็นหมวดหมู่

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงเพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ครูสอน 2) หลักสูตร 3) การจัดการเรียนการสอน 4) สื่อการเรียนการสอน 5) การวัดผลและประเมินผล พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงเพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร

	ตัวแปรที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ครูสอน	3.95	0.77	มาก	4
2	หลักสูตร	3.94	0.82	มาก	5

3	การจัดการเรียนการสอน	4.04	0.62	มาก	3
4	สื่อการเรียนการสอน	4.17	0.78	มาก	1
5	การวัดผลและประเมินผล	4.05	0.63	มาก	2
	ภาพรวม	4.03	0.72	มาก	

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสานามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล

2.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสานามหลวงออนไลน์ ได้แก่ เจ้าสำนักเรียนและอาจารย์ใหญ่สำนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีดีเด่น 10 สำนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน พบว่า

1. การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสานามหลวงออนไลน์ ด้านครูสอน มีแนวทางคือ 1) สร้างและบูรณาการความรู้ได้ ครูจะต้องสามารถบูรณาการความรู้ต่างๆ ที่มีมาใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ คิดวิเคราะห์ในเรื่องต่างๆ มีความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ มีวิสัยทัศน์และตักทวงทางความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน ครูต้องรู้และเข้าใจเทคโนโลยีใหม่ มีทักษะใหม่ๆ 2) หลักกัลยาณมิตร 7 มีความสำคัญกับครูผู้สอนอย่างมาก 3) มีทักษะการสอนเด็กให้เติบโตเต็มศักยภาพและสร้างผลงานใหม่ ครูจะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กตามวัยเข้มแข็งในจริยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม และชักชวนให้คนทำเพื่อสังคมครูจะต้องยึดมั่นในจริยาบรรณวิชาชีพ รักษาคุณธรรมจริยธรรมและเป็นบุคคลหนึ่งในสังคมที่ช่วยให้สมาชิกในสังคมมีบทบาทนำด้านการสอนและวิชาชีพ พัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและในวิชาชีพพร้อมกับผู้บริหารมากขึ้น

2. การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสานามหลวงออนไลน์ ด้านหลักสูตร มีแนวทาง คือ 1) หลักสูตรบาลีมีความเหมาะสมอยู่แล้วโดยตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา ผู้เรียนให้เกิดความภาคภูมิใจที่ได้ศึกษาพุทธพจน์ของพุทธเจ้า 2) หลักสูตรจะมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ชัดเจนมีโครงสร้างเนื้อหาสาระ มีกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อ และการวัดและการประเมินผล 3) หลักสูตรบาลีมีความเหมาะสมอยู่แล้ว เพราะเป็นหลักสูตรที่ใช้มานานเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนบาลีโดยเฉพาะชั้นพื้นฐานต้องอาศัยความจำ และความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน

3. การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสานามหลวงออนไลน์ ด้านการจัดการเรียนการสอน มีแนวทาง คือ 1) เน้นบทบาทของผู้เรียนหรือผู้สอนเป็นบทบาทนำในการเรียนการสอน โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ลักษณะของผู้เรียน บริบทการเรียนรู้และงานเพื่อการเรียนรู้ 2) จัดการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 3) จัดการเวลาในการเรียน และการนับชั่วโมง หรือเรียนรู้ผ่านคั่นคว่ำข้อมูลไม่ว่าจะใช้วิธีการใดก็ตามแต่ต้องยึดตัวผู้เรียนเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน

4. การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสานามหลวงออนไลน์ ด้านสื่อการเรียนการสอน มีแนวทาง คือ 1) มีหนังสือประกอบการเรียนการสอนตามมาตรฐานที่แม่กองบาลีสานามหลวงได้กำหนด โดยการเรียนการสอนบาลีออนไลน์เป็นอีกตัวเลือกหนึ่งที่น่าสนใจ การจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อออนไลน์ เช่น การใช้โปรแกรม zoom, google meet, feacbook, live สดการเรียนการสอน เป็นต้น 2) Facebook ซึ่งสามารถใช้งานได้หลากหลายวัตถุประสงค์ และผู้ใช้งานก็สามารถรับข้อมูลได้แบบเรียลไทม์ 3) สื่อการเรียนการสอนที่เป็นวิดีโอ เป็นสื่อการเรียนรู้ที่เรียนรู้ได้ง่า ให้กับผู้เรียนได้กลับไปนั่งเรียนที่บ้านเองได้

หรือจะใช้เป็นช่องทางที่ให้ผู้เรียนได้ปลดปล่อยพลังความคิดสร้างสรรค์ ในการสร้างวิดีโอที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่กำลังเรียนรู้ก็ได้เช่นเดียวกับการจัดทำบทเรียนออนไลน์ผ่านช่อง YouTube

5. การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ ด้านการวัดผลและประเมินผล คือ 1) การวัดผลและประเมินผลควรมีคุณลักษณะสำคัญของเครื่องมือ เครื่องมือการวัดผลที่ดีควรมีลักษณะ 3 ประการ คือ ความตรง ความเชื่อมั่น และการนำไปใช้ 2) กระบวนการวัดผลและประเมินผลมีความเป็นมาตรฐานดีอยู่แล้ว ซึ่งจะวัดการเรียนการสอนของแต่ละสำนักเรียนที่จะแสดงถึงศักยภาพการเรียนของแต่ละสำนัก 3) การวัดผลและประเมินผลต้องวัดให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย ครูก็ต้องยึดหลักสูตรเป็นหลักโดยการวิเคราะห์

2.2 ผลการสนทนากลุ่มเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย

1. การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงให้ครบทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านครูสอน 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน และ 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล

2. การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ของแต่ละสำนักเรียน จากข้อมูลการสำรวจดังกล่าวผู้วิจัยขอเสนอสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีสนามหลวงที่มีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ 5 สำนักเรียน ผู้วิจัยได้ถอดเป็นชุดความรู้ของแต่ละสำนักเรียน ดังนี้

1. ชุดความรู้ การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดโมลีโลกยาราม มีการจัดการเรียนการสอน คือ 1) วางแผนการดำเนินงาน และจัดตั้งคณะทำงาน 2) พัฒนาสื่อการเรียนภาษาบาลีในรูปแบบวิดีโอ ที่สอนโดยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาบาลีมีเนื้อหาครอบคลุมเรื่อง บาลีไวยากรณ์ และการแปลบาลีพระธรรมบท 3) ถ่ายทำวิดีโอภาษาบาลี จัดเตรียมเนื้อหาก่อนการถ่ายทำถ่าย ทำออกกอง พร้อมตัดต่อ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา นำวิดีโอขึ้นในระบบ พร้อมจัดหมวดหมู่ 4) จัดทำบทเรียนออนไลน์ภาษาบาลี ผ่านเว็บไซต์และระบบ MOOC 5) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์บทเรียนออนไลน์ เพื่อให้พระภิกษุ สามเณรครูสอนภาษาบาลี นักเรียนนักศึกษา ประชาชนทั่วไป และผู้ต้องขัง ได้เข้าถึงและได้เรียนรู้ผ่านสื่อที่จัดทำขึ้น

2. ชุดความรู้ การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร มีการจัดการเรียนการสอน คือ 1) ขั้นตอนเตรียมการเตรียมการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การรับสมัคร ซึ่งประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์รับสมัครนักเรียน เชิญชวนผู้ที่สนใจทั่วไป การจัดคณาจารย์ผู้สอนในแต่ละชั้นประโยค วิธีการบริหารจัดการห้องเรียนออนไลน์ และผู้ดูแลระบบ 2) สื่อการเรียนการสอนในหลากหลายรูปแบบ 3) กิจกรรมการเรียนการสอน และเตรียมตัวสอบ 4) การประเมินผลการเรียนทั้งระบบออฟไลน์ และออนไลน์ 5) ผลสัมฤทธิ์การเรียนบาลีออนไลน์ และในโครงการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ภาค 6) การส่งเสริมขวัญและกำลังใจผู้สำเร็จเปรียญธรรม 7) การส่งเสริมขวัญและกำลังใจผู้สำเร็จเปรียญธรรมคืนถิ่น

3. ชุดความรู้ การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดสร้อยทอง พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ มีการจัดการเรียนการสอน คือ 1) บุคลากร ได้แก่ พระอาจารย์จะต้องที่ได้รับความรู้ในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี 2) วัสดุอุปกรณ์ และอุปกรณ์ผลิตสื่อ เช่น เครื่องมือในการตัดต่อสื่อวิดีโอ เครื่องมือบันทึกภาพและเสียงขณะสอน

อุปกรณ์รับ-ส่งสัญญาณไร้สายต่างๆ 3) งบประมาณในการอบรมบุคลากร และอุปกรณ์ผลิตสื่อต่างๆ การส่งเสริมขวัญและกำลังใจผู้สำเร็จเปรียญธรรม

4. ชุดความรู้ การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาหนหลวงออนไลน์ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดบวรวิญ จังหวัดนนทบุรี มีการจัดการเรียนการสอน คือ 1) การจัดการเรียนการสอนว่าหลักสูตรของภาษาบาลีนั้น เป็นภาษาดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา การที่สร้างแรงจูงใจพัฒนานักเรียน ให้ มีความสนใจด้านภาษาบาลี 2) สื่อการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้เหมาะกับชั้นเรียน สร้างบรรยากาศให้นักเรียนมีความสนใจ ติดตาม อีกทั้งเป็นสื่อช่วยการเรียนการสอนระบบออนไลน์ 3) กิจกรรมการเรียนการสอนกระบวนการจัดกิจกรรมต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนผลการวัดผู้เรียนด้วยแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านภาษาบาลี การเรียนจะทำให้ทราบว่าผู้เรียนคนไหน มีจุดบกพร่องจุดใด มากน้อยเพียงใด

5. ชุดความรู้ การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาหนหลวงออนไลน์ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดพระธรรมกาย มีการจัดการเรียนการสอน คือ 1) การเตรียมตัวผู้เรียน กิจกรรมการเรียนปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน การพัฒนารูปแบบการให้ความรู้ 2) ประชาสัมพันธ์รับสมัครนักเรียน 3) จัดคณาจารย์ผู้สอน 4) บริหารจัดการห้องเรียนออนไลน์ 5) สื่อการเรียนการสอน 6) กิจกรรมการเรียนการสอนและเตรียมตัวสอบ 7) ประเมินผลการเรียนออนไลน์ 8) ผลสัมฤทธิ์การเรียนบาลีออนไลน์ 9) การส่งเสริมขวัญและกำลังใจผู้สำเร็จเปรียญธรรม

2.3 ผลการทดลองนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาหนหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล ในสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีวัดบพิตรพิมุข โดยผลการทดลอง พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาหนหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวม ก่อนนำรูปแบบไปทดลองใช้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย 4.06) หลังนำรูปแบบไปทดลองใช้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย 4.41) ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาหนหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล

	ตัวแปรที่ศึกษา	ก่อนนำรูปแบบไปใช้				หลังนำรูปแบบไปใช้			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ครูสอน	3.95	0.90	มาก	5	4.41	0.65	มาก	3
2	หลักสูตร	4.05	0.93	มาก	3	4.42	0.67	มาก	2
3	การจัดการเรียนการสอน	4.02	0.82	มาก	4	4.39	0.69	มาก	4
4	สื่อการเรียนการสอน	4.16	0.75	มาก	1	4.64	0.61	มาก	1
5	การวัดผลและประเมินผล	4.12	0.64	มาก	2	4.39	0.44	มาก	5
	ภาพรวม	4.06	0.80	มาก		4.41	0.๖๑	มาก	

2.4 ผลการสัมมนาอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาฉันทามติเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล จำนวน 8 ท่าน รูป/คน พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้

3. การสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย

3.1 เครือข่ายการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร มีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ดังนี้ 1) ขั้นตอนเตรียมการเตรียมการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การรับสมัคร ซึ่งประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์รับสมัครนักเรียน เชิญชวนผู้ที่สนใจทั่วไป การจัดหาอาจารย์ผู้สอนในแต่ละชั้นประโยค วิธีการบริหารจัดการห้องเรียนออนไลน์ และผู้ดูแลระบบ 2) สื่อการเรียนการสอนในหลากหลายรูปแบบ 3) กิจกรรมการเรียนการสอน และเตรียมตัวสอบ 4) การประเมินผลการเรียนทั้งระบบออฟไลน์ และออนไลน์ 5) ผลสัมฤทธิ์การเรียนบาลีออนไลน์ และในโครงการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ของคณะสงฆ์ภาค 13 “1 อำเภอ 1 เปรียญ” 6) การส่งเสริมขวัญและกำลังใจผู้สำเร็จเปรียญธรรม 7) การส่งเสริมขวัญและกำลังใจผู้สำเร็จเปรียญธรรมคืนถิ่นเพื่อเป็นกำลังในการเผยแผ่พระศาสนาสืบทอดภาษาพระบาลี

3.2 เครือข่ายการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดพระธรรมกาย มีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ดังนี้ 1) การเตรียมตัวผู้เรียน กิจกรรมการเรียน ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน การพัฒนารูปแบบการให้ความรู้ 2) ประชาสัมพันธ์รับสมัครนักเรียน 3) จัดคณาจารย์ผู้สอน 4) บริหารจัดการห้องเรียนออนไลน์ 5) สื่อการเรียนการสอน 6) กิจกรรมการเรียนการสอนและเตรียมตัวสอบ 7) ประเมินผลการเรียนออนไลน์ 8) ผลสัมฤทธิ์การเรียนบาลีออนไลน์ 9) การส่งเสริมขวัญและกำลังใจผู้สำเร็จเปรียญธรรม

3.3 เครือข่ายการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดจากแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ดังนี้ 1) การเตรียมตัวผู้เรียน กิจกรรมการเรียน ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน การพัฒนารูปแบบการให้ความรู้ 2) ประชาสัมพันธ์รับสมัครนักเรียน 3) จัดคณาจารย์ผู้สอน 4) บริหารจัดการห้องเรียนออนไลน์ 5) สื่อการเรียนการสอนออนไลน์มากมาย เช่น วารสารพิทยาลัย จุลสารโพธิยาลัย จุลสารจากแดงสัมพันธ์ จุลสารสื่อธรรมเพื่อนำสันติสุข การ์ตูนธรรมะ ตำราเรียนบาลี บทความวิจัย E-Book อื่นๆ 6) กิจกรรมการเรียนการสอนและเตรียมตัวสอบ 4) ประเมินผลการเรียนออนไลน์ 8) ผลสัมฤทธิ์การเรียนบาลีออนไลน์ 9) การส่งเสริมขวัญและกำลังใจผู้สำเร็จเปรียญธรรม

3.4 เครือข่ายการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดโสธรวรารามวรวิหาร มีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ดังนี้ 1) การเตรียมตัวผู้เรียน กิจกรรมการเรียน ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน การพัฒนารูปแบบการให้ความรู้ 2) ประชาสัมพันธ์รับสมัครนักเรียน 3) จัดคณาจารย์ผู้สอน 4) บริหารจัดการห้องเรียนออนไลน์ 5) สื่อการเรียนการสอนออนไลน์มากมาย ตำราเรียนบาลี บทความวิจัย และ E-Book 6) กิจกรรมการเรียนการสอนและเตรียมตัวสอบ 7) ประเมินผลการเรียนออนไลน์ 8) ผลสัมฤทธิ์การเรียนบาลีออนไลน์ 9) การส่งเสริมขวัญและกำลังใจผู้สำเร็จเปรียญธรรม

3.5 เครือข่ายการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดโมลีโลกยาราม มีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ดังนี้ 1) วางแผนการ

ดำเนินงาน และจัดตั้งคณะทำงาน 2) พัฒนาสื่อการเรียนภาษาบาลีในรูปแบบวิดีโอที่สอนโดยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาบาลีมีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องบาลีไวยากรณ์และการแปลบาลีพระธรรมบท รวมอย่างน้อย 650 ตอน (คลิป) 3) ถ่ายทำวิดีโอภาษาบาลี จัดเตรียมเนื้อหาก่อนการถ่ายทำถ่าย ทำออกกอง พร้อมตัดต่อ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา นำวิดีโอขึ้นในระบบ พร้อมจัดหมวดหมู่ 4) เมื่อถ่ายทำเสร็จประมาณ 200 ตอนจะเริ่มทยอยเผยแพร่และกำหนดตารางออกอากาศผ่านเว็บไซต์ (ที่จัดทำขึ้นในข้อ 3) พร้อมทั้งถ่ายทำที่เหลือควบคู่กันไปก็จะทำให้สามารถเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์พร้อมกับการถ่ายทำได้ 5) จัดทำบทเรียนออนไลน์ภาษาบาลี ผ่านเว็บไซต์และระบบ MOOC 6) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์บทเรียนออนไลน์เพื่อให้พระภิกษุสามเณรครูสอนภาษาบาลี นักเรียน นักศึกษา ประชาชน และผู้ต้องขัง เข้าถึงและได้เรียนรู้ผ่านสื่อที่จัดทำขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงเพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงเพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร ทั้ง 5 ด้านโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านครูสอน และด้านหลักสูตร อาจเป็นเพราะปัจจุบันมีระบบเครือข่ายออนไลน์ที่มีความรวดเร็วและวัดที่ทำการวิจัยเป็นวัดที่มีการจัดการเรียนการสอนดีเด่นจึงทำให้พบผลการวิจัยเช่นนี้ ซึ่งผลการวิจัยบางประการมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาบัณฑิต ปณฺธิตเมธี (2552) ที่ผลการวิจัย พบว่า การบริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีใน 5 ด้าน คือ ด้านสภาพทั่วไปของนักเรียน ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการสอบ

2. ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัลที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 1) ครูสอน มีภูมิรู้ และภูมิธรรม สร้างและบูรณาการความรู้ มีหลักกัลยาณมิตร 7 และมีทักษะการสอน 2) หลักสูตรมีเนื้อหาสาระชัดเจนเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ศึกษา อาศัยความจำและความเข้าใจ 3) การจัดการเรียนการสอน มีทักษะการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ประสานร่วมมุขปาฐะ (ท่องจำ) มีเทคนิคที่เหมาะสมจัดการเรียนรู้ผ่านค้นคว้าข้อมูล 4) สื่อการเรียนการสอน สื่อน่าสนใจ ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ สื่อการสอนที่หลากหลาย ใช้โปรแกรม zoom, google meet, feacbook 5) การวัดผลและประเมินผล วิเคราะห์ผลตามเกณฑ์ มีเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลทางการศึกษา เครื่องมือการวัดผลมีความตรง ความเชื่อมั่น และการนำไปใช้ โดยรูปแบบดังกล่าวผ่านการทดลองนำรูปแบบไปใช้ในสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีวัดบพิตรพิมุข โดยผลการทดลอง พบว่ามีความคิดเห็นต่อรูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยบางประการมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาแผน พูนพัต (2543) ที่ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบเชิงระบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ประกอบด้วย 1) ตัวบ่งชี้ ได้แก่ บุคลากร สถานที่เรียน งบประมาณ และหลักสูตร 2) กระบวนการ ได้แก่ การบริหารสำนักเรียน การเรียนการสอนการบรรจุครู การกำหนดเวลาเรียนและสอน การจัดชั้นเรียน และการวัดผลและประเมินผล 3) ผลลัพธ์ ได้แก่ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนการสอน และความพึงพอใจของครูสอน และงานวิจัยของพรชูลี อาชาวำรุง และคณะ (2547) ที่ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาล ของวัดสุทธิวารี จังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาเกิดจากปัจจัยที่สำคัญ

คือ การส่งเสริมศักยภาพทางวิชาการแก่ครูผู้สอน การจัดอบรมบาลีแก่ผู้เรียน การสนับสนุนให้บุคลากรต่างสำนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ และทัศนคติทางการศึกษา การสนับสนุนงบประมาณ และสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนจากชุมชน

3. ผลการสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล 5 สำนักเรียน ได้แก่ วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร วัดพระธรรมกาย วัดจากแดง วัดโสธรวรารามวรวิหาร และวัดโมลีโลกยาราม ที่มีพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ครบสมบูรณ์ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านครูสอน มีภูมิรู้ และภูมิธรรม สร้างและบูรณาการความรู้ มีหลักกัลยาณมิตร และมีทักษะการสอน 2) ด้านหลักสูตร มีเนื้อหาสาระชัดเจน เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ศึกษา อาศัยความจำและความเข้าใจ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน มีทักษะการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ประสานร่วมมุขปาฐะ (ท่องจำ) มีเทคนิคที่เหมาะสม จัดการเรียนรู้อ่านค้นคว้าข้อมูล 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน สื่อน่าสนใจ ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ สื่อการสอนที่หลากหลาย ใช้โปรแกรม zoom, google meet, feacbook 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล วิเคราะห์ผลตามเกณฑ์ มีเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลทางการศึกษา เครื่องมือการวัดผลมีความตรง ความเชื่อมั่น และการนำไปใช้ ซึ่งผลการวิจัยบางประการมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภา อรรถพร และประภอบ กรณีกิจ (2557) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาบัณฑิต ที่พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 1) บทบาทผู้สอน 2) บทบาทผู้สอน 3) ระบบการจัดการเรียนรู้ 4) เนื้อหาของบทเรียน 5) การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 6) การติดต่อสื่อสารเทคโนโลยี 7) กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ 8) การสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 9) การวัดและการประเมินผล ซึ่งรูปแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้มี 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นศึกษาค้นคว้า 2) ขั้นเชื่อมโยงปัญหา 3) ขั้นระดมสมอง 4) ขั้นสังเกตการณ์ 5) ขั้นสะท้อนจิต

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ และกระบวนการพัฒนา โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. หลักการ

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล เป็นรูปแบบที่ตอบสนองต่อสภาวการณ์ทางระบบการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป และผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงที่สามารถสร้างสำนักเรียนให้เป็นสำนักเรียนบาลีออนไลน์จะส่งผลต่อความสำเร็จของสำนักเรียน ณ ปัจจุบัน และอนาคต ดังนั้น ผู้บริหารสำนักเรียนจำเป็นต้องมีความพร้อมในด้านครูสอน ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลที่พร้อมทั้ง 5 ด้านเพื่อการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ให้แก่พระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล จึงตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ดังนี้

1.1 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัลอย่างมีคุณภาพ

1.2 เป็นรูปแบบที่ผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาทหลวงต้องนำไปใช้ในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู ให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคม ชุมชน และประเทศได้

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาทหลวงเพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาทหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล

2.3 เพื่อสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาทหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล

3. กระบวนการพัฒนา

กระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาทหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล มี 3 ขั้นตอนในการดำเนินงาน 1) ขั้นตอนกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาทหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล 2) ขั้นตอนแผนการดำเนินงานในการพัฒนารูปแบบ 3) ขั้นตอนวิธีการนำไปปฏิบัติ และการประเมินผล โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

3.1 กำหนดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาทหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล

การกำหนดโครงสร้างตัวแบบของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งมี ขั้นตอนการกำหนดตัวแบบ 3 ขั้นตอน คือ 1) เตรียมการศึกษารวบรวมข้อมูล 2) วิเคราะห์ข้อมูล 3) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนาทหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล ที่กำหนดขึ้นและผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วว่าเหมาะสม ดังนี้

1. ด้านครูสอน 1) ครูสอนปฏิบัติตนนำเคารพ น่ารักและศรัทธาของนักเรียน 2) ครูสอนมีความหนักแน่นมั่นคงในในภูมิรู้ และภูมิธรรม 3) ครูสอนมีความประพฤติดีงามควรแก่การเคารพ 4) สร้างและบูรณาการความรู้ได้ ครูจะต้องสามารถบูรณาการความรู้ต่างๆที่มีมาใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ คิดวิเคราะห์ในเรื่องต่างๆ และมีความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ มีวิสัยทัศน์และตักมลึกทางความคิด เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน ครูต้องรู้และเข้าใจเทคโนโลยีใหม่ มีทักษะใหม่ๆ 5) มีหลักกัลยาณมิตร 7 คือ น่ารัก นำเคารพ นำเจริญใจ รู้จักพูดให้ได้ผลชี้แจงให้เข้าใจ อดทนต่อถ้อยคำ แกล้งเรื่องล้าลึกได้ ไม่ชักนำในอฐาน คือ ไม่แนะนำในเรื่องที่ไม่สมควร 6) มีทักษะการสอนเด็กให้เติบโตเต็มศักยภาพและสร้างผลงานใหม่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็ก ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ รักษาคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและในวิชาชีพพร้อมกับผู้บริหาร

2. ด้านหลักสูตร 1) หลักสูตรมีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการเรียนบาลีของสำนักงานแม่กองบาลีสนาทหลวงชัดเจน 2) การออกแบบการจัดทำหลักสูตรได้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนของนักเรียน 3) หลักสูตรมีการจัดลำดับขั้นตอนในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับเนื้อหา 4) หลักสูตรบาลีมีความเหมาะสมโดยมุ่งหมายให้เกิดความภาคภูมิใจที่ได้ศึกษาพุทธพจน์ของพุทธเจ้า

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน 1) นักเรียนมีความพึงพอใจในทักษะการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์เพิ่มขึ้น 2) การเรียนบาลีแบบมุขปาฐะ (ท่องจำ) มีความจำเป็นมากทำให้เข้าใจง่ายขึ้นเมื่อเรียนผ่านระบบออนไลน์ 3) มีการใช้เทคนิคที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระตามจุดมุ่งหมายด้วยตนเอง 4) ผู้สอนพิจารณาจากองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ลักษณะของผู้เรียน บริบทการเรียนรู้ และงานเพื่อการเรียนรู้ 5) จัดการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ โดยการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ทำให้แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 6) จัดการเวลาในการเรียน และการนับชั่วโมง หรือเรียนรู้ผ่านคั่นคว่ำข้อมูล

4. ด้านสื่อการเรียนการสอน 1) มีการใช้สื่อที่น่าสนใจเพื่อนำความรู้ไปสู่ให้นักเรียนให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 2) ครูสอนมีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย 3) มีการใช้สื่อเป็นตัวกลางที่ช่วยให้เข้าใจง่ายขึ้นเป็นการสร้างแรงจูงใจ และความคิดสร้างสรรค์ 4) มีหนังสือประกอบการเรียนการสอนตามมาตรฐานที่แม่กองบาลีสนามหลวงได้กำหนดขึ้น

5. ด้านการวัดผลและประเมินผล 1) มีการวิเคราะห์ผลตามเกณฑ์ที่กำหนดประเมินออกมาในรูปแบบตัวเลข 2) จัดทำเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาคุณภาพของนักเรียนในระดับการศึกษาในแต่ละระดับชั้น 3) มีกระบวนการเก็บรวบรวมหลักฐานและข้อมูลทางการศึกษาของผู้เรียน เพื่อใช้พัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ 4) การวัดผลและประเมินผลควรมีคุณลักษณะสำคัญของเครื่องมือ เครื่องมือการวัดผลที่ดีควรมีลักษณะ 3 ประการ คือ ความตรง ความเชื่อมั่น และการนำไปใช้ 5) การวัดผลและประเมินผลต้องวัดให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย ครูก็ต้องยึดหลักสูตรเป็นหลักโดยการวิเคราะห์

3.2 ขึ้นวางแผนการดำเนินงานในการพัฒนารูปแบบ

การวางแผนการดำเนินงานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล เป็นขั้นตอนที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการปฏิบัติงาน มีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การจัดทำคู่มือการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล โดยมีขั้นตอนการจัดทำแผนการดำเนินงาน ดังนี้ 1) กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (ผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวง, ครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวง) 2) กำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการหลักจากการพัฒนารูปแบบ (ความรู้ ทักษะ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การแสดงออกบทบาททางสังคม แรงจูงใจในการใช้เทคโนโลยี) 3) กำหนดขนาดของกลุ่มเป้าหมาย ที่เหมาะสมกับปริมาณของคณะกลุ่มทำงานที่ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ 4) กำหนดรูปแบบวิธีการพัฒนา (การอบรม การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาอภิปราย ความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้) 5) กำหนดรูปแบบการวัดผล ประเมินผล (การเขียนรายงานผลการพัฒนาตนเอง, การ นำเสนอความคิดเห็นผลที่ได้จากการพัฒนารูปแบบ)

3.3 กำหนดวิธีการนำไปปฏิบัติและการประเมินผล

การกำหนดวิธีการนำไปปฏิบัติ 1) ระบุถึงการจัดการเรียนการสอนที่ต้องการพัฒนา 2) จัดเตรียมกลุ่มผู้รับผิดชอบในการพัฒนา 3) จัดเตรียมปัจจัยการสนับสนุนในการพัฒนา (งบประมาณ ผู้ดำเนินการ วิทยากร เครื่องมือ การพัฒนา) 4) จัดทำคู่มือการพัฒนารูปแบบ 5) ลงมือปฏิบัติและประเมินผล การดำเนินการ

การประเมินผล 1) ประเมินผลด้านสภาพแวดล้อมที่เป็นตัวกำหนดความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล 2) ประเมินด้านปัจจัยสนับสนุนในการพัฒนา (งบประมาณ ผู้ดำเนินการ

วิทยาการ เครื่องมือ การพัฒนา) ความเพียงพอ และควมมีประสิทธิภาพ 3) ประเมินผลด้านกระบวนการ / วิธีการ / กิจกรรม ที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบว่ามีความเหมาะสมสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในการจัดการเรียน การสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสณามหลวงออนไลน์ได้ 4) ประเมินผลด้านผลลัพธ์ที่ได้จากการพัฒนา รูปแบบส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสณามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล สรุปลองค์ความรู้การวิจัยดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสณามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริม การศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสณามหลวงออนไลน์ เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ ควรมีการจัดหลักสูตรการ อบรม ประชุมสัมมนา มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันในกลุ่มผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนก บาลีสณามหลวงและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สณามหลวงออนไลน์ส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรในยุคดิจิทัล

1.2 แม่กองบาลีสณามหลวงควรมีการให้การสนับสนุนส่งเสริมผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติ ธรรมแผนกบาลีสณามหลวงในสังกัดได้นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สณามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัลไปพัฒนาสำนักเรียนของตน

1.3 จากผลการทดลองนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สณามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล จะเห็นได้ว่า หลังจากการนำ รูปแบบไปทดลองใช้นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก โดยมีประเด็นที่ผู้บริหารและ ครูควรพัฒนาเพิ่มคือ ครูสอนควรมีการตักเตือนสั่งสอนให้กำลังใจแก่นักเรียน จัดเตรียมหลักสูตรจัดลำดับ

ขั้นตอนในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับเนื้อหา ควรใช้สื่อเป็นตัวกลางที่ช่วยให้เข้าใจง่ายขึ้นเป็นการสร้างแรงจูงใจ และความคิดสร้างสรรค์สามารถแก้ปัญหาในการเรียนรู้ได้ และจัดกระบวนการใช้เครื่องมือหรือวิธีการวัดที่หลากหลาย เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลตามความมุ่งหมายของการเรียน

1.4 แม่กองบาลีสนามหลวงควรมีการให้การสนับสนุนส่งเสริมผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงในสังกัดขยายเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนบาลีออนไลน์เพื่อให้สำนักเรียนทุกสำนักเรียนได้ติดต่อสื่อสารกันเกิดความสัมพันธ์ รู้จักกันเป็นเครือข่ายกว้างขวางขึ้น และแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ผู้สอนในบางสำนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์ เพื่อจะได้ข้อมูลมาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงเพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัล

2.3 ควรศึกษาการสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวงออนไลน์เพื่อส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในยุคดิจิทัลให้ขยายเครือข่ายการเรียนการสอนบาลีออนไลน์ไปทั่วประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2542). **การพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี**. รายงานการวิจัย. กรมการศาสนา.
- กองบาลีสนามหลวง. (2553). **สอบบาลีของสนามหลวงแผนกบาลี ปี 2553**. กรุงเทพมหานคร: อักษรพิมพ์.
- กองบาลีสนามหลวง. (2557). **บัญชีแสดงผลการสอบ ประโยคบาลีสนามหลวง พ.ศ. 2557 รวมทั้ง ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค**. กรุงเทพมหานคร: วัดปากน้ำ.
- จิรภา อรรถพร และประกอบ กรณีกิจ. (2557). การพัฒนารูปแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาบัณฑิต. วารสาร OJED. 9(4). 122-136.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พรชูลี อาชาวำรุงและคณะ. (2547). **การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลี ของวัดสุทธิวารี จังหวัดนนทบุรี**. รายงานวิจัย. สำนักนโยบายและแผนการศึกษา.
- พระมหาบัณฑิต ปณฺธิตเมธี. (2552). **การบริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาแผน พุดพัฒน์. (2543). **ระบบการบริหารทางวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระมหาศกรินทร์ ศศพินทุรักษ์. (2515). **หลักควรจำบาลีไวยากรณ์**. กรุงเทพมหานคร: เลียงเชียงจงเจริญ.

- พระมหาสมหมาย จิตเมโธ และคณะ, (2560). กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 4(2). 56-67.
- อนิรุทธิ์ สติมั่น และฐานันท์ ธรรมเมธา. (2555). การพัฒนาชุดบทเรียนออนไลน์ เรื่อง วิธีการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้สอนในสถาบันการศึกษา. **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร**. 10(1). 92-95.

ความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษา
จังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา *

NEEDS ASSESSMENT OF PROJECT-BASED EDUCATION MANAGEMENT OF
ANGTHONG VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTES UNDER THE OFFICE OF THE
VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION

[1] สุวัชชัย มงคลธง Suwatchai Mongkolthong [2] บุญเชิด ขำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

[3] ลำพอง กลมกุล Lampong Klomkul

[1], [2] [3] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: watsena1618@gmail.com

Article Received: September 2, 2023. Revised: November 20, 2023. Accepted: November 23, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามประชากรในการวิจัยทั้งหมดคือครูผู้สอนในสถานศึกษาในสังกัดสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 3 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง วิทยาลัยการอาชีพวิเศษชัยชาญ และวิทยาลัยการอาชีพโพธิ์ทอง จำนวน 165 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าความถี่และค่าร้อยละ 2) ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร ($PNI_{Modified}$)

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความจำเป็นทุกด้าน $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.159-0.206 ในภาพรวม $PNI_{Modified} = 0.186$ เมื่อพิจารณารายด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านวัดประเมินผล ด้านกิจกรรม ด้านสื่ออุปกรณ์ และด้านหลักสูตร ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น; การจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน; อาชีวศึกษา

*บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของดัชนีพนธ์เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ABSTRACT

The purpose of this research article is to study the needs and necessities of project-based education at vocational education institutions in Ang Thong Province. Under the Office of the Vocational Education Commission This is a quantitative research using a questionnaire. All research populations are teachers in educational institutions under the jurisdiction of vocational education institutions in Ang Thong Province. Under the Office of the Vocational Education Commission, 3 locations are Ang Thong Technical College Wiset Chaichan Vocational College and Pho Thong Vocational College, 165 people, and analyzed the data as follows: 1) general information of the respondents Find the frequency and percentage. 2) Data on the level of opinions regarding the needs and necessities of project-based education at vocational educational institutions in Ang Thong Province using analysis to find the mean and standard deviation. and analyze needs and prioritize needs using the formula (PNI)

The results of the research found that there is a need for project-based education in vocational education institutions in Ang Thong Province. Under the Office of the Vocational Education Commission It is necessary in every aspect. PNI Modified is between 0.159-0.206 overall. PNI Modified = 0.186 when considering each aspect. The area with the number 1 need is learning management, followed by measurement and evaluation, activities, and media equipment. and curriculum, respectively.

Keywords: Necessary Needs; Project-Based Education Management; Vocational Education

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญต่อชีวิตของเราทุกคน และเป็นสิ่งที่ทุกคนแสวงหาองค์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันในการทำงานและสร้างความสำเร็จในชีวิต เราทุกคนปฏิเสธไม่ได้ว่าการศึกษานั้น ส่งผลกระทบต่อสังคมโลกในปัจจุบัน พวกเราแต่ละคนต้องแสวงหาหลักสูตร สถาบันการศึกษา หรือสถานศึกษาที่สำคัญๆ เพื่อรวบรวมความรู้ได้อย่างจริงจังและในอนาคต ระบบโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โลกาวัดันส่งผลกระทบต่อหลายสิ่งหลายอย่างในสังคม ไม่เว้นแต่ระบบการศึกษาที่ได้รับการปรับปรุงใหม่ เปลี่ยนแปลงไปตามสังคมโลกปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อทำให้เกิดความทันสมัยและการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียน และนำองค์ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การจัดการศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คนดีที่มีความรู้และเป็นคนที่มีความสุข หลักการสำคัญคือการศึกษาคือการศึกษาตลอดชีวิตของผู้คน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 8) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (มาตรา 22) ให้ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการ (มาตรา 23) จัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์และปฏิบัติจริง คิดเป็น ทำเป็นรักการอ่านใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา (มาตรา

24) จากการให้ความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต ได้กำหนดการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ (มาตรา 15) การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

สำหรับแนวทางการศึกษาในยุคปัจจุบันเพื่อให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง คิดเป็น คิดอย่างรอบคอบ แก้ปัญหาได้ตามวัยและเกิดการเรียนรู้กับสิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างไม่รู้จบสิ้น ซึ่งการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นการศึกษาอย่างลุ่มลึกในเรื่องที่เด็กมีความต้องการและสนใจที่จะเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเกิดการเรียนรู้ในลักษณะที่เด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) การเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส ด้วยประสบการณ์ตรงและลงมือปฏิบัติ (Active Learning) (Katz, L.G. and Chard, S.C., 1994) สอดคล้องกับที่ นันทิยา ชัยชนะเลิศ (2561) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการคือ การจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกโดยเรื่องที่เรียนมาจากความสนใจของผู้เรียนเอง การจัดกิจกรรมมุ่งให้ผู้เรียนมีประสบการณ์โดยตรงกับเรื่องที่ศึกษานั้นๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนวางแผนร่วมกันในการศึกษาหาข้อมูลความรู้การจัดกิจกรรมมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกตสำรวจสิ่งต่างๆ อย่างใกล้ชิดรวมถึงแนวการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับความนิยมอย่างมาก สำหรับรูปแบบการศึกษาในยุคปัจจุบัน คือ แนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้และเกิดองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเองซึ่งหนึ่งในแนวการเรียนรู้ในลักษณะนี้ที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดแนวทางหนึ่งคือการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) หลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการนั้นคือการส่งเสริมให้เด็กศึกษาสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยความลุ่มลึกตามความสนใจ ผ่านกระบวนการคิดและแก้ปัญหาจากตัวของเด็กเอง จนได้คำตอบที่ต้องการเพื่อนำเสนอสิ่งที่เรียนรู้นำเสนอต่อผู้อื่น โดยมีระยะเวลาในการดำเนินการเท่ากับปริมาณเนื้อหาและเพียงพอต่อความสนใจของเด็กส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยมีครูเป็นผู้แนะนำและอำนวยความสะดวก การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งเกิดจากพื้นฐานปรัชญาพัฒนานิยมที่เน้นให้เด็กเรียนรู้จากการกระทำและได้ประสบการณ์จริงเป็นการเรียนรู้อย่างลุ่มลึกในเรื่องที่เด็กสนใจด้วยการสืบค้นหาคำตอบ โดยการลงมือปฏิบัติและหาประสบการณ์จากปรากฏการณ์จริงด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่เด็กใช้ตั้งแต่เริ่มโครงการจนสิ้นสุด โครงการ กิจกรรมทัศนศึกษาเด็กได้สัมผัส รับรู้สังเกตและมีปฏิสัมพันธ์จากสิ่งที่ปรากฏอยู่จริงด้วยตนเอง กิจกรรมสืบค้น เด็กทำการค้นคว้าเพื่อหาข้อความรู้ที่ต้องการอาจมาจากหนังสือ บุคคล สถานที่ ด้วยการอ่าน ถาม การสนทนา เพื่อให้เด็กได้ข้อมูลลุ่มลึกมาสนับสนุน โครงการให้บรรลุเป้าหมาย กิจกรรมนำเสนอผลงาน โดยการอธิบาย บรรยายหรือจัดแสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เด็กเรียนรู้จากโครงการ ซึ่งกระบวนการนี้ช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาความรู้ด้านเหตุผล ทักษะการสังเกต รวมทั้งวิธีการ เก็บรวบรวมข้อมูลและการนำเสนอ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนา มัคคสมัน (2554) ที่กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นการจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกโดยเรื่องที่เรียนมาจากความสนใจของเด็ก การจัดกิจกรรมมุ่งให้เด็กมีประสบการณ์ตรงกับเรื่องที่ศึกษานั้น โดยเปิดโอกาสให้เด็กสังเกตอย่างใกล้ชิดจากแหล่งเรียนรู้เบื้องต้นอาจใช้ระยะเวลาที่ยาวนานอย่างเพียงพอ ตามความสนใจของเด็กเพื่อให้เด็กค้นพบคำตอบแล้วนำความรู้ที่ได้มาเสนอในรูปแบบต่างๆ โดยนำเสนอความรู้ต่อเพื่อน คุณครู ผู้ปกครอง และคนอื่นๆ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จนั้น เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่อยู่ในช่วงการเติบโตควรได้รับการพัฒนานา ศักยภาพ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เด็กจะได้เรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจได้ลงมือปฏิบัติ สืบค้น แสวงหาความรู้ด้วยตนเองในเรื่องที่ตนสนใจอยากรู้ อยากเห็นและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการเป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบการคิดและการ

ปฏิบัติอย่างมีระบบซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถด้านการสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบเพิ่มมากขึ้น

ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งของการขาดความก้าวหน้าคือคุณภาพการสอนไม่ได้มาตรฐานและไม่ตรงกับสภาพที่เป็นอยู่ คุณภาพของบุคลากรทางการศึกษาไม่มีคุณภาพ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนที่อิสระตามบริบทชุมชน การขาดมุมมอง หรือโลกทัศน์ทางการศึกษาที่แคบ การขาดการเชื่อมโยงหรือบูรณาการระหว่างสังคมกับสถาบันการศึกษาและเนื้อหาของสาขาวิชาต่างๆ สภาพเหล่านี้ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยด้อยกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนาจำนวนมาก (จารึก อยะวงค์, 2560) จากปัญหาข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาหลักสูตร ปัญหาสังคม และปัญหาการจัดการ นับเป็นปัญหาสำคัญและต้องรีบแก้ไขอย่างเร่งด่วน งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างพัฒนาให้ผู้เรียนสายอาชีวศึกษาเติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ และเป็นผู้มีคุณธรรม ปลุกจิตสำนึกให้เยาวชนไทยเห็นความสำคัญในการศึกษา ศาสนาที่ตนนับถือ สามารถใช้เป็นหลักยึดในการดำรงชีวิตอย่างมีสติและมีความสุขได้ สนุกสนาน และเข้าใจง่าย ด้วยรูปแบบกิจกรรมที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และทันกระแสสังคม เพราะหากเยาวชนมีจิตสำนึกในการดำรงชีวิตด้วยคุณธรรมความดีงามแล้ว

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีทำการวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย ประชากรในการวิจัยคือครูผู้สอนในสถานศึกษาในสังกัดสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 3 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง วิทยาลัยการอาชีพวิเศษชัยชาญ และวิทยาลัยการอาชีพโพธิ์ทอง จำนวน 165 คน และใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแปรค่าเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) ของ Likert (1967)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ส่งแบบสอบถามผ่านโปรแกรมประยุกต์ (Application line) ส่วนตัวในการเก็บข้อมูล เพื่อทำดัชนีนิพนธ์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบ 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามผ่านโปรแกรม

ประยุกต์ (Application line) ส่วนตัว พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจำนวน 165 ฉบับ และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับ 3) ดำเนินการศึกษาจากภาคสนาม (Field Studies) ติดต่อกับเก็บแบบสอบถามคืน การเก็บข้อมูลตามความเป็นจริงถูกต้องมากที่สุดและนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาครั้งแรกรวบรวมตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป 4) ติดต่อบริษัทงานไปยังสถานศึกษาที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืน ภายหลังจากสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนดในหนังสือขอความอนุเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณจากข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ระดับการให้คะแนนของบุญชม ศรีสะอาด (2545) โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย 2) ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ตามสูตรของสุวิมล ว่องวานิช (2542) (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาศึกษาความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ กิจกรรม และวัดประเมินผล ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

การจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของ สถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	I	D	$PNI_{Modified}$	อันดับ
1. หลักสูตร	4.52	3.90	0.159	5
2. การจัดการเรียนรู้	4.68	3.88	0.206	1
3. สื่ออุปกรณ์	4.53	3.85	0.176	4
4. กิจกรรม	4.55	3.82	0.189	3
5. วัดประเมินผล	4.58	3.82	0.199	2
ภาพรวม	4.05	3.87	0.186	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความจำเป็นทุกด้าน $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.159-0.206 ในภาพรวม $PNI_{Modified} = 0.186$ เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.206$) รองลงมาคือ ด้านวัดประเมินผล

($PNI_{Modified} = 0.199$) ด้านกิจกรรม ($PNI_{Modified} = 0.189$) ด้านสื่ออุปกรณ์ ($PNI_{Modified} = 0.176$) และด้านหลักสูตร ($PNI_{Modified} = 0.159$) ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์รายด้านพบผลการวิจัยโดยละเอียด ดังนี้

ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านหลักสูตร โดยรวมและรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น ด้านหลักสูตร โดยรวม เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หมวดวิชาทักษะชีวิต มุ่งเน้นทักษะการคิดและการตัดสินใจ รองลงมา คือ ครูมีการนำผลการประเมินหลักสูตรมาใช้ปรับปรุงและพาดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ รายวิชาในหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติ รองลงมา คือ ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนทุกรายวิชา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการดำรงชีวิตของผู้เรียน ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านสื่ออุปกรณ์ โดยรวมและรายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูใช้สื่อนวัตกรรม อุปกรณ์เทคโนโลยี ประกอบการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง รองลงมา คือ ครูมีความรู้ความเข้าใจในการผลิต พัฒนาสื่อการจัดการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้การสนับสนุนด้านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนการสอน ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านกิจกรรม โดยรวมและรายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้เดิมดีขึ้น รองลงมา คือ รูปแบบการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับการประยุกต์ใช้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ รูปแบบการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนจัดเก็บและนำความรู้มาใช้อย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านวัดประเมินผล โดยรวมและรายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูจัดทำเอกสาร หลักฐานในชั้นเรียนตามระเบียบวัดประเมินผลการเรียนรู้ได้ถูกต้อง และทันตามเวลาที่กำหนด รองลงมา คือ ส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลายรูปแบบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ แบบฟอร์ม เครื่องมือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่คณาจารย์ในการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาพรวมพบว่าประชากรมีความจำเป็น (PNI_{Modified}) เมื่อเรียงอันดับรายด้านจากมากไปน้อย ตามความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ การจัดการเรียนรู้ อันดับที่ 2 วัดประเมินผล อันดับที่ 3 กิจกรรม อันดับที่ 4 สื่ออุปกรณ์ และอันดับที่ 5 หลักสูตร ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง อันดับที่ 1 คือ การจัดการเรียนรู้ อาจเป็นเพราะเหตุผล คือ 1) สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม ซึ่งโครงการเป็นฐานส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้จากประสบการณ์ พัฒนาทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ 2) ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ปัจจุบันนายจ้างต้องการพนักงานที่มีทักษะเฉพาะทาง สามารถทำงานได้จริง โครงการเป็นฐานช่วยให้นักเรียนมีผลงานเป็นรูปธรรม แสดงให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะที่ตรงกับความต้องการของตลาด 3) ช่วยให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ โครงการเป็นฐานให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกหัวข้อที่สนใจ ค้นคว้าวางแผน และดำเนินงาน สร้างความท้าทาย กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และความอยากรู้อยากเห็น 4) พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา โครงการเป็นฐานให้นักเรียนต้องเผชิญกับปัญหา อุปสรรค และความท้าทาย ฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ หาทางออก และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล 5) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม โครงการเป็นฐานให้นักเรียนต้องทำงานร่วมกัน แบ่งปันหน้าที่ ความรู้ และความสามารถ ฝึกฝนทักษะการสื่อสาร ความอดทน และความรับผิดชอบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564; วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง, 2565; สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2564; สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2565)

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ ความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานเป็นการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบที่ผ่านกระบวนการสร้างตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการสร้างความรู้ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้พัฒนาออกแบบช่วยกันคิดแก้ปัญหา และปฏิบัติงานด้วยการทำโครงการโดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานโดยให้ผู้เรียนทำงานเป็นรายกลุ่ม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ 5 ประการ ได้แก่

1. หลักสูตร ประมวลวิชาและกิจกรรมที่กำหนดไว้ในสถานศึกษา เพื่อการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ซึ่งได้จากการนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากล และภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาเพื่อให้ผู้รับการศึกษามีความรู้ความสามารถ เจตคติ และพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา

2. การจัดการเรียนรู้ การเรียนการสอนประกอบด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่เรียนการสอนแบบชั้นเรียนปกติที่สถานศึกษา (On Site) เรียนแบบทางเดียวผ่านระบบสื่อสารช่องทางหลักโดยส่งสัญญาณโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมหรือการเรียนรู้แบบทางไกล (On Air) เรียนแบบสองทาง โดยใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านระบบ Web Conference โดยใช้แอปพลิเคชัน ตามความเหมาะสม (Online) เรียน

แบบทางเดียวมีครูสอนจากต้นทาง สามารถเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ทั้งอินเทอร์เน็ตบ้านและมือถือ หรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (On Demand) โดยมีแผนการเรียนรู้ของครูและผู้เรียนร่วมกันทำงานโดยมีส่วนร่วม

3. สื่ออุปกรณ์ สิ่งที่เป็นบุคคล วัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยี นวัตกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิควิธีการ ซึ่งเป็นตัวกลางที่ใช้อย่างทอด นำความรู้ หรือทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ได้อย่างง่ายและรวดเร็วในลักษณะต่างๆ จากผู้สอนไปยังผู้เรียนให้เข้าใจความหมายได้ตรงกันในการเรียนการสอน

4. กิจกรรม กิจที่ผู้สอนได้จัดการขึ้นอย่างมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจบทเรียนได้ง่ายกว่าการสอนแบบธรรมดา ได้รับทั้งความรู้ ความสนุกสนาน และผู้เรียนต้องกระทำด้วยความตั้งใจทั้งทางสมองและทางกาย เพื่อเป็นการสนองความต้องการของผู้สอนให้บรรลุถึงจุดหมาย เช่น การสืบค้น การอภิปราย การแก้ปัญหา หรือการที่เด็กได้ใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายและสมองประกอบกันนับเป็นกิจกรรมแล้ว

5. วัดประเมินผล การตรวจสอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้จัดให้ผู้เรียนนั้น สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นกระบวนการที่แสดงถึงการพัฒนาความก้าวหน้า ความสำเร็จ และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เป็นการประเมินผลตามสภาพจริง สอดคล้องกับชีวิตจริง เกิดจากพฤติกรรมความคิด และวิธีการปฏิบัติลักษณะบูรณาการ สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาศึกษาความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ กิจกรรม และวัดประเมินผล พบผลการวิจัยที่นำมาเป็นข้อเสนอแนะในการนำ

ผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านหลักสูตร พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ หมวดวิชาทักษะชีวิต มุ่งเน้นทักษะการคิดและการตัดสินใจ เหตุนั้น สถานศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง ควรเพิ่มการเวลาเกี่ยวกับวิชาทักษะชีวิตมุ่งเน้นทักษะการคิดและการตัดสินใจให้มากขึ้น

1.2 ความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ ความสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติ เหตุนั้น สถานศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง ควรเพิ่มการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับความสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติให้มากขึ้น

1.3 ความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านสื่ออุปกรณ์ พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ ครูใช้สื่อนวัตกรรม อุปกรณ์เทคโนโลยี ประกอบการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติจริง เหตุนั้น สถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง ควรสนับสนุนงบประมาณให้ครูพัฒนาและใช้ สื่อนวัตกรรม อุปกรณ์เทคโนโลยีในการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนมากขึ้น

1.4 ความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านกิจกรรม พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ รูปแบบการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้เดิมดีขึ้น เหตุนั้น สถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง ควรเพิ่มกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้เดิมมากขึ้น

1.5 ความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของสถานศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านวัดประเมินผล พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ ครูจัดทำเอกสารหลักฐานในชั้นเรียนตามระเบียบวัดประเมินผลการเรียนรู้ ได้ถูกต้องและทันตามเวลาที่กำหนด เหตุนั้น สถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง ควรเพิ่มการฝึกอบรม ความรู้ให้ครูเกี่ยวกับเอกสารการวัดประเมินผลการเรียนรู้ได้ถูกต้องและทันตามเวลาที่กำหนด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของ สถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า มีความจำเป็น ลำดับที่ 1 คือ การจัดการเรียนรู้ เหตุนั้น ควรทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานของ สถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 ควรศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมกับการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐานของ สถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). **นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2564 - 2568**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.
- จารึก อยะวงค์. (2560). **การศึกษาไทย : ปัญหาอยู่ที่ไหนกันแน่**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- นันทิยา ชัยชนะเลิศ. (2561). **รายงานการจัดประสบการณ์แบบโครงการ (Project Approach) ควบคู่สารนิทัศน์ โดยใช้บริบทเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านรวมมิตร**. รายงานวิจัย. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- วัฒนา มัคคสมัน. (2554). **การสอนแบบโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: วิ.พรินท์.
- วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง. (2565). **แผนพัฒนาการศึกษา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565 - 2569)**. อ่างทอง: วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2564). **แนวทางการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การค้าแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2565). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2562**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2542). **การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในนิสิตคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. รายงานวิจัย. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Katz, L.G. and Chard, S.C. (1994). **Engaging children's mind: The project approach**. 10th ed. Norwood, New Jersey: Ablex.
- Likert, Rensis. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale in Reading in Attitude Theory and Measurement**. Fishbein. New York: Wiley & Son.

ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา *
NEEDS ASSESSMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATION
TOWARDS EXCELLENCE IN SCHOOLS UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE
ORGANIZATIONS PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

[1] ขวัญชนก คงพิบูลย์ Khwanchanok Kongpibool

[2] พระมหาสมบัติ ธนปญโญ PhramahaSombat Dhanapanno

[3] สมศักดิ์ บุญปุ๋ Somsak Boonpoo

[1], [2] [3] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: khwanchnokkongpibool@gmail.com

Article Received: September 18, 2023. Revised: November 4, 2023. Accepted: November 10, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 186 คน ด้วยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าความถี่และค่าร้อยละ 2) ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีค่าความต้องการจำเป็นทุกด้าน $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.468-0.694 ในภาพรวม $PNI_{Modified} = 0.580$ เมื่อพิจารณารายด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ กระบวนการบริหารและการจัดการ ($PNI_{Modified} = 0.694$) รองลงมา คือ ผู้เรียน ($PNI_{Modified} = 0.579$) และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified} = 0.468$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น; การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ; โรงเรียน; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

*บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของชุดงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักคุณธรรม 4 ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ABSTRACT

The purposes of this research article was to study needs assessment of educational institution administration toward excellence in schools under local administrative organizations Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Quantitative research was designed by using a questionnaire for a sample of teachers in schools under the local administrative organization in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, 186 were calculated from Krejcie & Morgan's table. Quantitative data were analyzed, namely 1) in general information of the respondents used the frequency and percentage, 2) Data on the level of opinions regarding needs assessment of educational institution administration toward excellence in schools under local administrative organizations Phra Nakhon Si Ayutthaya Province using mean and standard deviation and needs analysis (PNI_{Modified}).

Results of research found that there were needs assessment of educational institution administration toward excellence in schools under local administrative organizations Phra Nakhon Si Ayutthaya Province in every aspect and PNI_{Modified} were between 0.468-0.694 and overall PNI_{Modified} = 0.580. When considering each aspect with the 1st priority of needs assessment was administration and management process (PNI_{Modified} = 0.694), followed by students (PNI_{Modified} = 0.579) and teaching and learning process based on student-centered (PNI_{Modified} = 0.468), respectively.

Keywords: Necessary Needs; Management of Educational Institutions Towards Excellence; Schools; Local Government Organizations

บทนำ

ปัจจุบันเป็นที่ถกเถียงกันในสังคมอย่างกว้างขวางในทางเลือกระหว่างผู้บริหารที่มีจริยธรรม (Ethics) กับผู้บริหารที่มีความสามารถ (Competent) ซึ่งคงไม่แปลกที่จะมีเสียงจากสังคมที่ต้องการได้ผู้บริหารที่มีคุณสมบัติพร้อมทั้งสองประการ คือ ทั้งเก่งและดี (สุธาสนี แม้นญาติ, 2554) อย่างไรก็ตามในโลกแห่งความเป็นจริง มักจะไม่พบคุณสมบัติที่สมบูรณ์ดังกล่าวในผู้บริหารในหลายระดับจนถึงสากลและยังพบอีกว่าผู้บริหารในปัจจุบันทั้งที่มาจากการเลือกตั้ง รวมทั้งมาจากการแต่งตั้งก็ดี พบว่าส่วนใหญ่จะมีคุณสมบัติที่โดดเด่นด้านความสามารถนำด้านจริยธรรมจึงเป็นคำถามของสังคมว่า “ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น” เมื่อค้นหาคำตอบซึ่งมักจะพบคำตอบที่เป็นคำตอบปัญหาที่ปลายเหตุ เป็นเพราะความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก อันสืบเนื่องมาจากความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) ความเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร (IT Society) ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (S&T Period) การเน้นเรื่องสิทธิมนุษยชน (Human Right) ค่านิยมแทนวัตถุนิยม (Materialism) หรือแม้แต่กรณีการมีจุดมุ่งหมายชีวิตแบบสุขนิยมสุดโต่ง (Hedonism) ในบริบทของสถานศึกษาซึ่งเป็นองค์การทำหน้าที่ให้บริการที่ผูกพันกับเรื่องของการสอนและการเรียนรู้เป็นหลัก และเป้าหมายสุดท้าย (Ultimate Goal) ของสถานศึกษาก็คือ การเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยเหตุดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาจึงได้รับความสนใจและความคาดหวังจากสังคมอยู่ในระดับสูง (Hoy, W.K. & Miskel, 2001) และปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้องค์การประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับจริยธรรม (Ethics) ซึ่งประกอบ

ไปด้วยคุณงามความดีพฤติกรรมทางจริยธรรมรวมถึงคุณสมบัติที่พึงามของผู้บริหาร สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องยืนยันที่ทำให้คณะครูและผู้บริหารและชุมชนมั่นใจในการบริหารงานว่า ผู้นำองค์กรทางการศึกษาจะสามารถพาองค์กรสู่จุดมุ่งหมาย พันธผูกพันตามความคาดหวังของเขาได้ (Speck, 1999)

การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศนั้นมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา เพราะนับว่าเป็นรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ คือ รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award) เป็นรางวัลที่มอบให้กับหน่วยงาน ภาครัฐที่ดำเนินการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง และมีผลการดำเนินการ ปรับปรุงองค์กรตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐอย่างโดดเด่น ซึ่งในการดำเนินการที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ศึกษาและจัดทำเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 และส่งเสริมให้ส่วนราชการดำเนินการพัฒนาองค์กรตามเกณฑ์ดังกล่าวผ่านตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในปี พ.ศ. 2549 ต่อมาในปี พ.ศ. 2551 ได้ปรับปรุงเกณฑ์ไปสู่เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับพื้นฐาน (Fundamental Level) และกำหนดให้ส่วนราชการนำไปใช้ในการพัฒนาองค์กร ปีละ 2 หมวด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เพื่อให้การพัฒนาของส่วนราชการเป็นไป อย่างค่อยเป็นค่อยไปและยั่งยืน และเมื่อส่วนราชการดำเนินการจนครบทั้ง 6 หมวด ในปี พ.ศ. 2554 สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ดำเนินการตรวจรับรองคุณภาพการบริหารจัดการ ภาครัฐระดับพื้นฐาน (Certified FL) เพื่อติดตาม และตรวจสอบความพร้อมของ ส่วนราชการก่อนที่จะเข้าสู่อำนาจดำเนินการเกี่ยวกับรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการ ภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award) นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา สำนักงาน ก.พ.ร. ได้จัดทำมีรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการ ภาครัฐ รายหมวด เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติ สร้างแรงจูงใจและส่งเสริม ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการบริหาร จัดการภาครัฐของส่วนราชการอย่างต่อเนื่อง และยกระดับมาตรฐานให้เทียบเท่าสากล โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และ กลไกการบริหารรางวัลด้วยแนวคิด “การปรับปรุงที่ละขั้น” กล่าวคือ ส่วนราชการใดพัฒนาองค์กรตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับพื้นฐาน (Fundamental Level) ครบทุก หมวดแล้ว และผ่านการรับรองคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับพื้นฐาน (Certified Fundamental Level) รวมทั้งสามารถปรับปรุงองค์กรอย่างต่อเนื่องจนมีความโดดเด่นในหมวดใดหมวดหนึ่ง จะสามารถขอรับ “รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ รายหมวด” สำหรับในปี พ.ศ. 2558 ได้เพิ่มรางวัลคุณภาพ การบริหารจัดการภาครัฐ ระดับดีเด่น อีกประเภทรางวัล เพื่อเป็นการพัฒนาไปสู่ “รางวัลคุณภาพการบริหาร จัดการภาครัฐ” ต่อไปได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2558)

โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีโรงเรียนสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น 28 โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีโรงเรียนในความรับผิดชอบได้แก่องค์กร การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2 โรงเรียน) เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา (8 โรงเรียน) เทศบาลเมือง ๒ แห่งได้แก่เทศบาลเมืองผักไห่ (1 โรงเรียน) และเทศบาลเมืองเสนา (1 โรงเรียน) เทศบาลตำบล 10 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลรางจระเข้ (2 โรงเรียน) ซึ่งมีรูปแบบการ บริหาร คือ การบริหารแบบรวมศูนย์ สพฐ. กำหนดนโยบาย แนวทาง และวิธีการบริหารสถานศึกษา และการ บริหารแบบกระจายอำนาจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ยังพบ ประเด็นสำคัญในการบริหารสถานศึกษา คือ 1) การจัดสรรงบประมาณ สพฐ. จัดสรรงบประมาณให้กับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำไปจัดสรรให้กับโรงเรียน 2) การบริหารงานบุคคล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี อำนาจในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน 3) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา สพฐ. และองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น ร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และพบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณ การขาดแคลนบุคลากร และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำมาเป็นข้อมูลพัฒนาโรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล อันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากรในการวิจัยคือครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 341 คน และกลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 186 คน ด้วยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแปดค่าเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) ของ Likert (1967)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ส่งแบบสอบถามผ่านโปรแกรมประยุกต์ (Application line) ส่วนตัวในการเก็บข้อมูล เพื่อทำดัชนีนิพนธ์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบ 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามผ่านโปรแกรมประยุกต์ (Application line) ส่วนตัว พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับ 3) ดำเนินการศึกษาจากภาคสนาม (Field Studies) ติดตามตามเก็บแบบสอบถามคืน การเก็บข้อมูลตามความเป็นจริงถูกต้องมากที่สุดและนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาครั้งแรกมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป 4) ติดตามประสานงานไปยังสถานศึกษาที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืน ภายหลังจากสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนดในหนังสือขอความอนุเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณจากข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ระดับการให้คะแนนของบุญชม ศรีสะอาด (2545) โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามหาค่าความถี่และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย 2) ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3)

วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ตามสูตรของสุวิมล ว่องวานิช (2542) (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 3 ด้าน จำนวน 61 ข้อ ประกอบด้วย 1) การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านผู้เรียน 2) การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ 3) การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งแต่ละด้านหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมและรายด้าน

ความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษา	I	D	$PNI_{Modified}$	อันดับ
1. ด้านผู้เรียน	1.85	3.07	0.579	2
2. ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	4.88	2.88	0.694	1
3. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.80	3.27	0.468	3
ภาพรวม	4.84	3.07	0.580	

จากตารางที่ 1 พบว่า การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีค่าความต้องการจำเป็นทุกด้าน $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.468-0.694 ในภาพรวม $PNI_{Modified} = 0.580$ เมื่อพิจารณารายด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ กระบวนการบริหารและการจัดการ ($PNI_{Modified} = 0.694$) รองลงมา คือ ผู้เรียน ($PNI_{Modified} = 0.579$) และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified} = 0.468$) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบผลการวิจัย ดังนี้

ความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านผู้เรียน โดยรวมและรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นด้านหลักสูตร โดยรวม เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ เป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด รองลงมา คือ ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการสร้างนวัตกรรม ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ โดยรวมและรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น โดยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการชุมชน นโยบายรัฐบาล แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปได้ใน

การปฏิบัติ ท้นต่อการเปลี่ยนแปลง รองลงมา คือ มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีการนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุง พัฒนางานอย่างต่อเนื่องและเป็นแบบอย่างได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

ความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลัก สูตรสถานศึกษา และการเรียนรู้ มีแผนการจัด การเรียนรู้ที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมได้จริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้และมีการเผยแพร่ รองลงมา คือ ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างไม่เป็นระบบ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกด้าน ในภาพรวม เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ รองลงมาคือ ด้านผู้เรียน และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อันดับที่ 1 คือ กระบวนการบริหารและการจัดการ อาจเป็นเพราะเหตุผล คือ 1) เป็นรากฐานสำคัญของการขับเคลื่อนโรงเรียน เปรียบเสมือนเครื่องยนต์ที่ขับเคลื่อนให้กลไกต่างๆ ในโรงเรียนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย และนำไปสู่ความเป็นเลิศ 2) ครอบคลุมมิติสำคัญ กระบวนการบริหารและการจัดการที่ดีจะส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล การบริหารการเงิน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานสนับสนุน 3) ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้จัดการเรียนรู้มีคุณภาพ พัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพร้อมสู่โลกการทำงาน 4) สร้างความพึงพอใจกระบวนการบริหารจัดการที่ดี โปร่งใส ตรวจสอบได้ ช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5) พัฒนาศักยภาพของโรงเรียน การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้โรงเรียนพัฒนาศักยภาพ บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา, 2565; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาและอนาคตของชาติ เพราะเป้าหมายหลักคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพสูงสุด เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และสามารถขับเคลื่อนประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า อีกทั้งการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคเอกชน ร่วมกันสร้างสรรค์ พัฒนา และขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย มุ่งสู่ความเป็นเลิศ เพื่ออนาคตของชาติที่ยั่งยืน ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนและเป็นแบบอย่างในการบริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 3 ด้าน คือ ผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบผลการวิจัยที่นำมาเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านผู้เรียน พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ

ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ เป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด เหตุนั้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเพิ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณมากขึ้น

1.2 ความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการชุมชน นโยบายรัฐบาล แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปได้ในการปฏิบัติทันต่อการเปลี่ยนแปลง เหตุนั้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการปรับกระบวนการบริหารและการจัดการให้มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจนสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการชุมชน นโยบายรัฐบาล แผนการศึกษาแห่งชาติ

1.3 ความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา และการเรียนรู้ มีแผนการจัด การเรียนรู้ที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมได้จริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้และมีการเผยแพร่ เหตุนั้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเพิ่มการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง สามารถนำไปจัดกิจกรรมได้จริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ เหตุนั้น ควรทำการศึกษากระบวนการบริหารและการจัดการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 ควรศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). **นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2564 - 2568**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. (2565). **แผนพัฒนาการศึกษา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565 - 2569)**. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). **แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2558). **รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ประจำปี พ.ศ. 2558**. กรุงเทพมหานคร: วิชั่น พรินท์ แอนด์ มีเดีย.
- สุธาสนี แม้นญาติ. (2554). **โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น**. คุชภินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2542). **การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในนิสิตคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. รายงานวิจัย. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Hoy, W.K. & Miskel. (2001). **C.G. Educational Administration: Theory, Research and Practice**. 6th ed. Singapore: McGraw-Hill.
- Likert, Rensis. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale in Reading in Attitude Theory and Measurement**. Fishbein. New York: Wiley & Son.
- Speck, M. (1999). **The Principalship: Building a Learning Community**. New Jersey: Prentice-Hall.

ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{*}
NEEDS ASSESSMENT OF PERSONNEL MANAGEMENT OF THE ADMINISTRATORS
IN MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

[1] มนัสนันท์ บุญปู Manassanan Boonpoo

[2] พระครูโสภาสนนทกิตติ (ศักดิ์ โอภาโส) PhrakhrUOpatnontakitti (Sakda Obhaso)

[3] สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo

[1], [2] [3] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: manassanan.nunb@gmail.com

Article Received: September 4, 2023. Revised: November 25, 2023. Accepted: November 28, 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคืออาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในส่วนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง วิทยาเขต และวิทยาลัยสงฆ์ โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ตารางของ Krejcie & Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 269 รูป/คน มีเครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า $PNI_{Modified}$

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีความต้องการจำเป็นทุกด้าน $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.070 – 0.085 ในภาพรวม $PNI_{Modified} = 0.079$ โดยด้านการบริหารงานบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การพัฒนาบุคลากร ($PNI_{Modified} = 0.085$) รองลงมา คือ การบำรุงรักษาบุคลากร ($PNI_{Modified} = 0.084$) การให้บุคลากรพ้นจากงาน ($PNI_{Modified} = 0.071$) และการได้มาซึ่งบุคลากร ($PNI_{Modified} = 0.070$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น; การบริหารงานบุคคล; ผู้บริหาร; มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ABSTRACT

The purpose of this research article was to study needs assessment of personnel management of administrators in Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Quantitative research was designed by using a questionnaire. Research samples were Lecturers at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in central university, campus, and Sangha colleges. Sample size was calculated using Krejcie & Morgan's table, the sample size was 269 samples.

^{*}บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของคณาจารย์เรื่อง รูปแบบการบริหารงานบุคคลตามหลักสัจธรรมของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Research tool was a questionnaire and data were analyzed using statistics, namely percentage, mean, standard deviation, and $PNI_{Modified}$ values.

Results of the research found that needs assessment of personnel management of administrators in Mahachulalongkornrajavidyalaya University having needs assessment in every aspect. $PNI_{Modified}$ was between 0.070 - 0.085. Overall, $PNI_{Modified} = 0.079$. In terms of personnel management, the 1st priority of need assessment was personnel development ($PNI_{Modified} = 0.085$), followed by personnel maintenance ($PNI_{Modified} = 0.084$), personnel furlough ($PNI_{Modified} = 0.071$) and personnel acquisition ($PNI_{Modified} = 0.070$), respectively.

Keywords: Necessary Needs; Personnel Management; Administrators; Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทนำ

องค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐกิจเอกชน หรือภาคราชการ การบริหารงานมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทรัพยากรพื้นฐานในการบริหารงาน มีองค์ประกอบหลัก 4 อย่าง ได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการบุคลากรถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด เพราะบุคลากรเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหาร และถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีประโยชน์อย่างมหาศาลในกระบวนการผลิตตัวป้อนทั้ง 4 อย่างนั้น ปัจจัยทุกตัวต้องมีความเหมาะสม เป็นผู้ใช้ทรัพยากรอื่นเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รุ่ง แก้วแดง, 2544)

การบริหารงานบุคคลหรือการบริหารทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญต่อผู้บริหารทุกคน เพราะผู้บริหารทุกคนไม่ต้องการให้มีความผิดพลาดเกิดขึ้นในการบริหารงาน ซึ่งความผิดพลาดที่ผู้บริหารไม่ต้องการมีดังนี้ คือ 1) การจ้างคนไม่เหมาะสมกับงาน 2) อัตราการออกจากงานสูง 3) การพบว่า พนักงานไม่ตั้งใจที่จะทำงานให้ดีที่สุด 4) การเสียเวลากับการสัมภาษณ์ที่ไม่ได้ประโยชน์ 5) ทำให้องค์กรต้องขึ้นศาลเนื่องจากความไม่เป็นธรรมของผู้บริหาร 6) ทำให้องค์กรถูกฟ้องจากการจัดสถานะแวดล้อมการทำงานที่ไม่ปลอดภัย 7) การทำให้พนักงานคิดว่าเงินเดือนที่เขาได้รับไม่ยุติธรรม 8) ไม่ยอมให้มีการฝึกอบรมและการพัฒนาซึ่งเป็นการทำลายประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงาน 9) การกระทำที่ไม่ยุติธรรมและความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดกับพนักงาน (สมชาย หิรัญกิตติ, 2542) เหตุนี้ ผู้บริหารจำเป็นต้องให้ความสนใจในเรื่องการบริหารงานบุคคลอย่างจริงจัง โดยเฉพาะสภาพองค์กรในทุกวันนี้พบว่าได้มีปัญหามากจากอิทธิพลการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมเป็นอันมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลในองค์กรโดยตรง การเปลี่ยนแปลงต่างๆ เท่าที่เห็นในปัจจุบัน ทั้งในส่วนที่เป็นเศรษฐกิจ เทคโนโลยีวิทยาการ และสภาพ สังคม ล้วนแต่เห็นได้ชัดแจ้งว่าจะมีผลกระทบทำให้การบริหารงานบุคคลต้องมีความสำคัญยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนเป็นอันมาก (ธีรยุทธ พึ่งเพียร และสุรพล สุยะพรหม, 2543)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2545) มีหลักการบริหารงานบุคคล ดังนี้ 1) มีการจัดระบบบริหารงานบุคคลที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินภารกิจตามหลักการ ปณิธาน วัตถุประสงค์ และภารกิจ 2) ยึดระบบคุณธรรม (Merit System) 3) เข้ายาก ออกง่าย มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องตลอดอายุการทำงานของบุคลากร แต่การบริหารงานบุคคลยังมีปัญหาอยู่หลายด้านอาจเกิดจาก

การจัดโครงสร้างตำแหน่งบุคลากร ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งปฏิบัติการวิชาชีพและบริหารทั่วไป ตำแหน่งบริหารวิชาการมีตำแหน่งซ้ำซ้อนกัน และอาจก่อให้เกิดภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในด้านคือ 1) ด้านระบบการสรรหา คัดเลือก และทดลองปฏิบัติงาน เช่น การเปิดสอบหรือการคัดสรรคนเข้าสู่องค์กรยังไม่เปิดกว้าง ทำให้ขาดการแข่งขัน โอกาสได้คนใหม่มีน้อย การคัดเลือกจะคัดเลือกไปตามความรู้สึก ซึ่งไม่เป็นไปตามความรู้ความเข้าใจจริงตามระเบียบมหาวิทยาลัยและสำหรับการทดลองปฏิบัติงานยังไม่เป็นไปตามภาระงานหรือผลของงาน แต่ในหลักการแต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่งบริหารวิชาการระบุไว้ว่า ใช้กระบวนการสรรหามีคณะกรรมการกำหนดรูปแบบวิธีการให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยอาจแต่งตั้งจากพนักงานมหาวิทยาลัยกลุ่มตำแหน่งวิชาการ (หรือกลุ่มอื่น) มาดำรงตำแหน่ง หรืออาจรับบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ทางการบริหารสูงเข้ามาสู่ตำแหน่งบริหารวิชาการได้แต่ก็ยังไม่เป็นไปตามที่กำหนด 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2542) มีดังนี้ 1) การฝึกอบรมภายในไม่ต่อเนื่อง 2) ขาดการติดตามผลการฝึกอบรม 3) การไปศึกษาฝึกอบรม ดูงาน และปฏิบัติการวิจัย ส่วนมากจะมุ่งเน้นให้ไปศึกษาต่อ ซึ่งขัดกับระเบียบที่กำหนดไว้ว่า การไปศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน และปฏิบัติการวิจัยมหาวิทยาลัยคำนึงความต้องการของมหาวิทยาลัยเป็นหลัก เมื่อกลับมาต้องปฏิบัติงานตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ถ้าต้องการไปก็ต้องใช้ทุนครบถ้วนหรือทำงานชดเชยแล้วอย่างน้อย 1 ปี เป็นบุคลากรประจำอายุไม่เกิน 45 ปี และผ่านการทดลองปฏิบัติงานแล้ว ผู้ได้รับทุนไปศึกษาจะต้องกลับมาปฏิบัติงานชดใช้ทุนที่รับจากมหาวิทยาลัยทั้งหมด 3) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2550) เหตุนั้น การบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และเข้าใจขั้นตอนและกระบวนการการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การบำรุงรักษา การพัฒนาบุคลากร การให้บุคลากรพ้นจากงาน และการวางแผนบุคลากร ซึ่งยังขาดการวิเคราะห์แผนทั้งหมดขององค์กรหรือบางครั้ง เมื่อมีบุคลากรโอนย้ายไปดำรงตำแหน่งที่อื่นการบรรจุอัตราทดแทนทำได้ช้า การได้มาซึ่งทรัพยากรมนุษย์บางครั้งได้บุคลากรทำงานไม่ตรงกับความรู้ ความสามารถ การฝึกอบรม และการพัฒนาบุคลากรบางกลุ่มบางหน่วยงานได้รับการฝึกอบรมน้อยบางครั้งมีบุคลากรไม่พอใจการพิจารณาความดีความชอบ ความปลอดภัยและการให้บริการ บางครั้งเจ้าหน้าที่ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ การพัฒนาองค์กรในภาพรวมยังขาดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจนและรูปธรรม การพิจารณาความดีความชอบแก่บุคลากรตามความพึงพอใจของผู้บริหารขาดการนำหลักความสามารถมาพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นจึงทำให้เกิดความท้อถอยที่จะทำงานให้ก้าวหน้าต่อไป ถือได้ว่าเป็นระบบที่ทำลายความกระตือรือร้นในการทำงานของบุคคลส่วนใหญ่ได้แต่ระบบนี้มีได้หมายความว่าเลวร้ายหรือไม่เหมาะสมไปเสียทั้งหมด เพราะตำแหน่งบางตำแหน่งก็ยังเป็นสิ่งสมควรที่จะนำเอาระบบอุปถัมภ์มาพิจารณาด้วยก็อาจเป็นประโยชน์ต่อการบริหารอยู่บ้าง การพิจารณาบรรจุแต่งตั้ง เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง เป็นไปตามความพอใจส่วนบุคคลของหัวหน้าเป็นหลัก ไม่ได้คำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคคลเป็นเกณฑ์ การคัดเลือกคนไม่เปิดโอกาสที่เท่าเทียมกันแก่ผู้ที่มีสิทธิ์ แต่จะให้โอกาสกับพวกพ้องตนเองก่อน ผู้ปฏิบัติงานมุ่งทำงานเพื่อเอาใจผู้ครองอำนาจมากกว่าจะปฏิบัติตามหน้าที่ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2549)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งองค์ความรู้และข้อมูลที่ได้

จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้แก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลและกำหนดนโยบายในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 1) ประชากร ได้แก่ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในส่วนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่วนกลาง วิทยาเขตและวิทยาลัยสงฆ์ จำนวน 35 แห่ง จำนวน 864 รูป/คน 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในส่วนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่วนกลาง วิทยาเขตและวิทยาลัยสงฆ์ จำนวน 35 แห่ง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 269 รูป/คน จากนั้นดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนด้วยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะผู้ตอบแบบสอบถาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้ 1) สร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยโดยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแปดค่าเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) ของ Likert (1967) 2) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามเบื้องต้น 3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และความชัดเจนของภาษา ด้วยการตรวจและประเมินดัชนีความสอดคล้องใน 3 ระดับ คือ มีความเหมาะสม ไม่แน่ใจ ไม่เหมาะสม โดยใช้สูตรในการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) ซึ่งถือเกณฑ์ IOC มากกว่า 0.5 จึงยอมรับว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสม ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.5-1.00 ถือได้ว่าแบบสอบถามได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ 4) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย จำนวน 30 ท่าน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของ Cronbach (1971) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.88. และ 5) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จากนั้นจึงนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการเก็บเครื่องมือวิจัย ใช้

แบบสอบถามทดสอบเครื่องมือวิจัยและใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยใช้วิธีการส่งแบบสำรวจออนไลน์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยด้วยแบบสอบถามที่สร้างจาก google form

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้วยระบบคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์โดยใช้แนวความคิดของ Best (1997, อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) (สุวิมล ว่องวานิช, 2542) ซึ่งสุวิมล ว่องวานิช (2558) ได้ปรับสูตรการคำนวณมาจากดัชนี PNI โดยการหารค่าผลต่างของ (I-D) โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น ได้ดังนี้ ($Modified Priority Needs Index: PNI_{Modified} = (I-D)/D$)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ด้าน	ความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวม	I	D	$PNI_{Modified}$	อันดับ
1	การได้มาซึ่งบุคลากร	4.62	4.32	0.070	4
2	การบำรุงรักษาบุคลากร	4.70	4.33	0.084	2
3	การพัฒนาบุคลากร	4.68	4.31	0.085	1
4	การให้บุคลากรพ้นจากงาน	4.63	4.32	0.071	3
	ภาพรวม	4.66	4.31	0.079	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกด้าน $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.070 – 0.085 ในภาพรวม $PNI_{Modified} = 0.079$ ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การพัฒนาบุคลากร ($PNI_{Modified} = 0.085$) รองลงมา คือ การบำรุงรักษาบุคลากร ($PNI_{Modified} = 0.084$) การให้บุคลากรพ้นจากงาน ($PNI_{Modified} = 0.071$) และการได้มาซึ่งบุคลากร ($PNI_{Modified} = 0.070$) ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์รายด้านพบผลการวิจัยโดยละเอียด ดังนี้

ความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น ด้านที่ 1 การได้มาซึ่งบุคลากร โดยรวม $PNI_{Modified} = 0.070$ เมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อ เรียงจากลำดับแรกไปลำดับสุดท้าย ลำดับแรก คือ มีการประกาศสรรหาบุคลากรทางสื่อโดยไม่ปิดบังไว้เฉพาะภายในองค์กร รองลงมา คือ มีการสัมภาษณ์หรือประเมินคุณสมบัติและความสามารถของผู้สมัครตามตำแหน่งที่สมัคร มีการนำระบบคุณธรรมมาใช้ในการสรรหาบุคคล มีการดำเนินการตรวจสอบประวัติการทำงาน การศึกษา และการสอบถามอ้างอิงจากผู้รู้จักผู้สมัครเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้สมัคร มีการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นและวางแผนการสรรหาบุคคลอยู่เป็นประจำ กำหนดขั้นตอนการสรรหาบุคลากรอย่างเคร่งครัด ยึดหลักปกครองที่เป็นธรรมต่อผู้ปฏิบัติปฏิบัติชอบ การกำหนดตำแหน่งผู้บริหารที่ต้องการสรรหา มีกลวิธีในการค้นหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับงานและเข้าร่วมปฏิบัติงานได้ และกำหนดคุณสมบัติตรงตามความสามารถของบุคคลและความต้องการขององค์กรอย่างแท้จริงตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น ด้านที่ 2 การบำรุงรักษาบุคลากร โดยรวม $PNI_{Modified} = 0.084$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงจากลำดับแรกไปลำดับสุดท้าย คือ จัดอบรมบุคลากรให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับความรู้ที่ทันสมัยด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ รองลงมา คือ สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนให้บุคลากรสามารถสร้างสรรค์และมีพื้นที่ในการสร้างความคิดใหม่ๆ และการแก้ปัญหา มีระบบดูแลสวัสดิการต่างๆ ให้แก่บุคลากรเป็นอย่างดี เช่น ให้ทุนการศึกษาต่อ การรักษาพยาบาล กองทุนกู้ยืมเงิน เป็นต้น มีการส่งเสริมสถานะที่บุคลากรมีการสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัว เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการต่างๆ ของบุคลากรอย่างเหมาะสม สร้างชุมชนในวงกว้างที่สร้างสรรค์และสนับสนุนให้บุคลากรมีการทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนความรู้ มีการสร้างขวัญกำลังใจ สร้างแรงจูงใจ และความพึงพอใจของบุคลากรให้ทำงานสู่เป้าหมาย มีการยกย่องเชิดชูเกียรติหรือประกาศเกียรติคุณบุคลากร ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงานในการพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการต่างๆ ของบุคลากรอย่างเที่ยงธรรมและโปร่งใส การเป็นแบบอย่างที่ดีในการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น ด้านที่ 3 การพัฒนาบุคลากร โดยรวม $PNI_{Modified} = 0.084$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงจากลำดับแรกไปลำดับสุดท้าย คือ มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลากร ด้วยการให้สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม รองลงมา คือ จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจนและเป็นระยะยาว เพื่อให้มีการกำหนดเป้าหมาย การประเมินผล และการพัฒนาบุคลากรให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ มีความเข้าใจการเข้ารับการฝึกอบรมหรือศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะสำหรับการปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง มีการฝึกอบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการทำงานให้แก่บุคลากร สร้างพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการแบ่งปันความรู้ระหว่างบุคลากร ด้วยการจัดกิจกรรมอบรม สัมมนา หรือการสร้างชุมชนการเรียนรู้ภายในมหาวิทยาลัย ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงานในการพัฒนาบุคลากรเพื่อผลการทำงานที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร และให้พื้นที่สำหรับการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง พิจารณาบุคคลที่เข้ารับการพัฒนาบุคลากรด้วยความเที่ยงธรรม มีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ และเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น ด้านที่ 4 การให้บุคลากรพ้นจากงาน โดยรวม $PNI_{Modified} = 0.071$

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงจากลำดับแรกไปลำดับสุดท้าย คือ มีกระบวนการตรวจสอบเจาะจงที่เป็นอิสระ และเต็มรูปแบบเพื่อสืบสวนข้อกล่าวหาที่เกี่ยวข้อง รองลงมา คือ มีการทำให้ทราบถึงสิทธิของบุคลากรในการ ร้องเรียนและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการทางกฎหมายหรือนโยบาย บุคลากรและผู้บริหารปฏิบัติตามกฎหมายหรือนโยบายของมหาวิทยาลัยอย่างสุจริตและใส่ใจเพื่อลดความขัดแย้งและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ถ้ามีการ ละเมิดข้อบังคับหรือนโยบายของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยใช้ข้อกล่าวหาในกระบวนการทางกฎหมายหรือนโยบายเพื่อรับใบรับรองตามกฎหมายหรือนโยบาย ส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มความเข้าใจและ ทักษะที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างทักษะให้พนักงาน มีกระบวนการตรวจสอบการบริหารและ การประเมินประสิทธิภาพของผู้บริหารเพื่อป้องกันปัญหาและพัฒนาหรือปรับปรุงมันล่วงหน้า มีสิทธิสื่อสารทำ ได้อย่างเปิดเผยและมีเอกลักษณ์ในการปกป้องความปลอดภัยของผู้ร้องขอพ้นจากงาน มีระบบการแก้ไขข้อ ร้องเรียนที่เปิดและเป็นประสิทธิภาพ เพื่อให้บุคลากรสามารถร้องเรียนหรือรายงานปัญหาได้อย่างถูกต้อง มี ระบบรายงานปัญหาและข้อร้องเรียนที่ชัดเจนและสามารถใช้ได้ง่ายเมื่อพบปัญหาในการทำงานกับผู้บริหาร และมีสิทธิในการหาคำปรึกษาจากสหภาพหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คำปรึกษาหรือความคิดเห็นที่เป็น อิสระ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การพัฒนาบุคลากร รองลงมา คือ การบำรุงรักษาบุคลากร การให้บุคลากรพ้นจากงาน และการได้มาซึ่งบุคลากร ตามลำดับ ซึ่ง ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย อันดับที่ 1 คือ การพัฒนาบุคลากร อาจเป็นเพราะเหตุผล คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย ให้ความสำคัญกับบุคลากรของมหาวิทยาลัยมีความต้องการการพัฒนาใน 5 ด้าน คือ การพัฒนาด้าน ความรู้และทักษะ การพัฒนาด้านวิชาชีพ การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ การพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม และ การพัฒนาด้านสุขภาพ ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานบุคคลของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย พันธกิจ และวิสัยทัศน์ ของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2565) นอกจากนี้ การพัฒนาบุคลากรใน มหาวิทยาลัยมีความสำคัญอย่างมาก อาจเป็นเพราะว่า 1) บุคลากรเป็นหัวใจสำคัญ ของมหาวิทยาลัย เปรียบเสมือนฟันเฟืองสำคัญที่ขับเคลื่อนให้มหาวิทยาลัยบรรลุเป้าหมาย พันธกิจ และวิสัยทัศน์ 2) ส่งผลต่อ คุณภาพการศึกษา การพัฒนาบุคลากร ช่วยให้คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ มีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และงานอื่นๆ ของมหาวิทยาลัย 3) สร้าง แรงจูงใจและขวัญกำลังใจ การพัฒนาบุคลากร ช่วยให้บุคลากรมีความรู้สึกถึงงาน ภูมิใจในองค์กร เกิดแรงจูงใจ ในการทำงาน และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง 4) รองรับการเปลี่ยนแปลง โลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาบุคลากร ช่วยให้บุคลากรสามารถปรับตัว เรียนรู้ และนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ 5) เพิ่มประสิทธิภาพ การทำงาน การพัฒนาบุคลากร ช่วยให้บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย และเกิดผลลัพธ์ที่ เป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2562; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2564; กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564)

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย คือ ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเป็นการบริหารงานบุคคล กระบวนการที่มหาวิทยาลัยดำเนินการเพื่อบริหารจัดการบุคลากรในมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ 4 ประเภท ได้แก่ 1) การได้มาซึ่งบุคลากร กระบวนการที่มหาวิทยาลัยดำเนินการเพื่อสรรหาและคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสมเข้ามาทำงานในมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยบรรลุเป้าหมายและภารกิจที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การบำรุงรักษาบุคลากร กระบวนการที่มหาวิทยาลัยดำเนินการเพื่อให้บุคลากรมีความผูกพันต่อมหาวิทยาลัยและยังคงทำงานอยู่ในมหาวิทยาลัยต่อไป โดยการบำรุงรักษาบุคลากรที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยบรรลุเป้าหมายและภารกิจที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร 3) การพัฒนาบุคลากร กระบวนการที่มหาวิทยาลัยดำเนินการเพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ และความสามารถของบุคลากรเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน 4) การให้บุคลากรพ้นจากงาน กระบวนการที่มหาวิทยาลัยดำเนินการเพื่อปลดบุคลากรออกจากงาน อาจเกิดขึ้นได้ด้วยเหตุต่างๆ เช่น ครบกำหนดเกษียณอายุ ลาออก เลิกจ้าง หรือถูกสั่งให้ออก โดยควรดำเนินการอย่างรอบคอบและโปร่งใส เพื่อไม่ให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อบุคลากรและผลกระทบต่อการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้ง 4 ด้าน คือ การได้มาซึ่งบุคลากร การบำรุงรักษาบุคลากร การพัฒนาบุคลากร และการให้

บุคลากรพ้นจากงาน พบผลการวิจัยที่นำมาเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น ด้านที่ 1 การได้มาซึ่งบุคลากร พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ มีการประกาศสรรหาบุคลากรทางสื่อโดยไม่ปิดบังไว้เฉพาะภายในองค์กร เหตุนี้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรมีการประกาศสรรหาบุคลากรทางสื่ออย่างเปิดเผย เป็นธรรม ไม่ปิดบังไว้เฉพาะในองค์กร

1.2 ความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น ด้านที่ 2 การบำรุงรักษาบุคลากร พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ จัดอบรมบุคลากรให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับความรู้ที่ทันสมัยด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ เหตุนี้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรเพิ่มการจัดอบรมบุคลากรให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับความรู้ที่ทันสมัยมากขึ้น

1.3 ความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น ด้านที่ 3 การพัฒนาบุคลากร พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลากร ด้วยการให้สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม เหตุนี้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรเพิ่มการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลากรให้มากขึ้น

1.4 ความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น ด้านที่ 4 การให้บุคลากรพ้นจากงาน พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ มีกระบวนการตรวจสอบเจาะจงที่เป็นอิสระและเต็มรูปแบบเพื่อสืบสวนข้อกล่าวหาที่เกี่ยวข้อง เหตุนี้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรมีการตรวจสอบเจาะจงเพื่อสืบสวนข้อกล่าวหาที่เกี่ยวข้องอย่างปราศจากอคติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การพัฒนาบุคลากร เหตุนี้ ควรทำการศึกษาการพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2.2 ควรศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). **นโยบายกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 - 2568**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ธีรยุทธ พึ่งเที่ยร และ สุรพล สุยะพรหม. (2543). **การบริหารงานบุคคลและวิชาความถนัดเชิงวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร: สุตรไพศาล.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.

- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), (2549). **พุทธวิธีบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2542). **หลักเกณฑ์พัฒนาบุคลากร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2550). **เอกสารประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2545). **หลักการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2565). **แผนพัฒนาการบริหารงานบุคคล ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565 - 2569)**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). **องค์การและการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมชาย หิรัญกิตติ. (2542). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2562). **แผนพัฒนาการอุดมศึกษา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2562 - 2566)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2564). **แนวทางการพัฒนาบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2542). **การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในนิสิตคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. รายงานวิจัย. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cronbach, Lee J. (1971). **Essentials of psychological testing**. 4th ed. New York: Harper & Row.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.
- Likert, Rensis. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale, in Reading in Attitude Theory and Measurement**. New York: Wiley & Son.

การวิเคราะห์หลักพุทธธรรมในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ANALYSIS OF BUDDHIST PRINCIPLES IN DRIVING QUALITY ASSURANCE WITHIN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

ประภาพรณ พูลเจริญศิลป์ Prapaparn Poolcharoensil

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สิงห์บุรี

Singburi Primary Educational Service Area Office, Thailand

Corresponding Author E-mail: prapaparn@singprimary.go.th

Article Received: August 4, 2023. Revised: October 8, 2023. Accepted: October 10, 2023.

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า หลักอริยปาท 4 เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ว่าด้วยวิธีการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงความสำเร็จ ซึ่งมีความเหมาะสมในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ได้แก่ 1) ฉันทะ ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ โดยผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนทุกคนมีความรักและศรัทธาในสถานศึกษา มีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีแผนพัฒนาสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 2) วิริยะ ความพยายามอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา โดยผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนทุกคนร่วมมือร่วมใจกันทำงานอย่างหนัก ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มุ่งมั่นที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ 3) จิตตะ ความตั้งใจจดจ่อในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา โดยผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนทุกคนมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ มีสมาธิในการทำงาน มีการวางแผนและดำเนินการอย่างรอบคอบ และ 4) วิมังสา การใช้ปัญญาพิจารณาหาเหตุผลในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา โดยผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนทุกคนใช้ความคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ใช้ข้อมูลและสารสนเทศประกอบการตัดสินใจ มีการทบทวน และพัฒนางานอยู่เสมอ

คำสำคัญ: การวิเคราะห์; หลักพุทธธรรม; การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ABSTRACT

The purpose of this article is to propose an analysis of the principles of Buddhism in driving quality assurance within educational institutions. It is found that Iddhipada IV is Buddhist principle regarding practical methods to achieve success which is appropriate to drive quality assurance within educational institutions and will help educational institutions achieve their goals of developing educational quality efficiently and sustainably, including: 1) Chanda, determination to develop educational institutions to have quality by administrators, teachers, personnel, and all students having love and faith in the educational institution, have a common goal and vision. There is a plan to develop the educational institution that is consistent with the context of the educational institution. 2) Viriya, continuous effort to

improve and develop the educational institution by administrators, teachers, personnel, and all students working together and working hard, do not give up on obstacles, determined to develop educational institutions to have quality. 3) Citta, determination to focus on improving and developing educational institutions, with all administrators, teachers, personnel, and students determined to accomplish that concentrate on work, careful planning and implementation, and 4) Vimamsa, using wisdom to consider reasons for improving and developing educational institutions, where administrators, teachers, personnel, and all students use thoughtful thought, use data and information to make decisions, regularly review and develop work.

Keywords: Analysis; Buddhist Principles; Quality Assurance Within Educational Institutions

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ระบุว่า “ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” ประกอบกับมาตรา 48 ระบุว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง” เพื่อเป็นหลักประกันว่าทุกสถานศึกษาจะจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเยาวชนไทยทุกคนจะได้รับการศึกษาที่ดีอันเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ภาระของศึกษานิเทศก์ได้ดำเนินการจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการปรับกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและสถานการณ์ปัจจุบันมาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายทั้ง 2 ฉบับที่กล่าวมานั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 มีสาระสำคัญประการหนึ่งให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี และประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ปี พ.ศ. 2561 เพื่อให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ตลอดจนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 เพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวปฏิบัติและขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบมีคุณภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวังของตนเอง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้มาตรฐาน แม้จะไม่เท่ากันแต่ก็แตกต่างกันไม่มากนัก นักเรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด แต่จากข้อค้นพบจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อสื่อสารสร้างความเข้าใจ การประกันคุณภาพภายในและเตรียมความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก แก่ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในปี 2566 พบว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษายังมีปัญหาและมีจุดที่ควรพัฒนาอีกหลายประการ อาทิ สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่เขียนบทสรุปผู้บริหาร และเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ที่ไม่ชัดเจน ไม่ตรงประเด็นไม่ครอบคลุม ขาดร่องรอยหลักฐาน การกำหนดมาตรฐานโรงเรียนยังไม่สะท้อนบริบทเฉพาะของโรงเรียน การกำหนดค่าเป้าหมายยังไม่เหมาะสม ไม่สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปี มีลักษณะเป็นแผนงบประมาณ ขาดรายละเอียดในการปฏิบัติ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ไม่สัมพันธ์กัน กิจกรรมที่กำหนดไม่สะท้อนสู่การปฏิบัติ มีโครงการจำนวนมากเกินไป เป็นต้น ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำสถานศึกษาให้ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นระบบ ครบวงจรตามที่กำหนดในกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ และควรส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็ง และมีการพัฒนาสู่การสร้างนวัตกรรมหรือวิธีปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา แต่เนื่องด้วยหลักพุทธธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับหลักการบริหารสถานศึกษามีความหลากหลาย สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจเฉพาะหลักพุทธธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา คือ อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เป็นบาทฐานแห่งความสำเร็จ ซึ่งในการขับเคลื่อนประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมี “ฉันทะ” คือ ความมีใจรัก มีความสุขกับการทำงาน พอใจรักใคร่ในหน้าที่ของตนเอง รักเป้าหมายของการทำงาน รักวัตถุประสงค์ของการทำงานนั้นและตั้งใจทำงานอย่างจริงจังด้วยความเพียรพยายามอย่างเต็มที่ “วิริยะ” คือความเพียร มีความพยายามในการทำงานด้วยความมุ่งมั่น แม้ว่าจะมีอุปสรรคในการทำงานมากเพียงใดก็ตาม “จิตตะ” ความเอาใจใส่ในการทำงานตั้งใจด้วยความเอาใจใส่ และ “วิมังสา” ความพิจารณาไตร่ตรองในเหตุและผลแห่งความสำเร็จของการทำงาน และควรคำนึงถึงความจริงในการทำงาน ทั้งนี้เพื่อให้ได้แนวทางการขับเคลื่อนประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยมีหลักพุทธธรรมเป็นคุณธรรมพื้นฐานอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำไปประยุกต์ใช้ในโอกาสต่อไป

บทความนี้จะนำเสนอการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประกันคุณภาพทางการศึกษาได้ต่อไป

การขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ผู้เขียนได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สรุปลผลการศึกษาดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กำหนดขั้นตอนการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้ คือ

1. การเตรียมการ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของบุคลากรโดยการสร้างความตระหนัก พัฒนาความรู้ ทักษะ และการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ

2. การดำเนินการ ประกอบด้วย 1) การวางแผนปฏิบัติงาน (P) คือ การกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาตามลำดับความสำคัญ และกำหนดแนวทางปฏิบัติ ระยะเวลา งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ 2) ดำเนินงานตามแผน (D) เตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก ทรัพยากร ส่งเสริม สนับสนุน นิเทศและกำกับติดตาม ดูแล 3) ตรวจสอบประเมินผล (C) วางกรอบการประเมิน จัดทำ จัดทำเครื่องมือ เก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมแปลข้อมูล เพื่อตรวจสอบ หรือปรับปรุงคุณภาพการประเมิน 4) นำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A) ปรับปรุงการปฏิบัติงานในจุดด้อย การปฏิบัติงานของบุคลากร และวางแผนระยะต่อไป จัดทำข้อมูลสารสนเทศ

3. จัดทำรายงาน เพื่อประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี รวบรวมผลการดำเนินการผลการประเมิน วิเคราะห์ตามมาตรฐานและเขียนรายงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549) ได้แบ่งกระบวนการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษา ออกเป็น 3 ประการ ได้แก่

1. การพัฒนาคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุถึงมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ หัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคือ การสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนตระหนักถึงความจำเป็นของการทำงานเป็นกลุ่ม ทำงานอย่างเป็นระบบ และทุกคนต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้รูปแบบการทวงถามวงจรคุณภาพ (PDCA)

2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน กำกับติดตาม ความก้าวหน้า และยืนยันการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด โดยการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ สามารถดำเนินงานในแต่ละระดับได้ดังนี้

2.1 การติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาดำเนินการด้วยตนเอง ในรูปของคณะกรรมการ

2.2 การติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยต้นสังกัด

2.3 การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมระดับประเทศ

3. การประเมินและรับรองคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

3.1 การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา จากการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา ในข้อ 2.1 สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศมาประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด จัดทำเป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา รายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และรายงานต่อสาธารณชน

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษา การประเมินในส่วนนี้เป็นการดำเนินการโดยองค์กรภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็น

องค์การมหาชน ทำหน้าที่ประเมินและให้การรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในทุก 5 ปี ผลจากการประเมินในภาพรวม จะนำเสนอรัฐบาลเพื่อไปใช้ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ การกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้ทัดเทียมนานาชาติ

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2563) ได้กล่าวถึงกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายปฏิรูประบบการประเมินและปรับเปลี่ยนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้มีการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดหลักการว่า สถานศึกษาสามารถออกแบบระบบการประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสม เป็นไปได้ และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้ด้วยตนเอง การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นการยืนยันระบบการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา ผลที่ได้จากการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกนั้นจะต้องสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้ด้วยรายละเอียดการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 3) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ (2565) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นการเตรียมการ ซึ่งการเตรียมการที่มีความสำคัญ คือ

1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยต้องสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะจัดทำการชี้แจงทำความเข้าใจโดยใช้บุคลากรภายในสถานศึกษาหรือวิทยากรมืออาชีพจากภายนอก โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมรับทราบพร้อมกัน และต้องพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในให้บุคลากรทุกคนเกิดความมั่นใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการในแต่ละปี ต่อมาเน้นเนื้อหาการกำหนดกรอบและแผนการประเมิน การสร้างเครื่องมือประเมินและการรวบรวมข้อมูล ในช่วงท้ายเน้นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการประเมินและการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Study Report)

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบในการประสานงาน กำกับดูแล ช่วยเหลือสนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงเป็นทีม โดยการตั้งคณะกรรมการพิจารณาตามแผนภูมิโครงสร้างการบริหารซึ่งฝ่ายที่รับผิดชอบงานใดควรเป็นกรรมการรับผิดชอบการพัฒนาและประเมินคุณภาพงานนั้น

2. ขั้นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน

2.1 การวางแผน จะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้ สำหรับแผนต่างๆ ที่ควรจัดทำคือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา แผนการประเมินคุณภาพและแผนงบประมาณ เป็นต้น

2.2 การปฏิบัติตามแผน ซึ่งในขณะดำเนินการต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลาและผู้บริหารควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวก

สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติ กำกับ ติดตามการทำงานทั้งระดับบุคลากร รายการ รายกลุ่ม รายหมวด และให้การนิเทศ

2.3 การตรวจสอบประเมินผล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่แสดงว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาบรรลุเป้าหมายเพียงใด โดยการประเมินต้องจัดวางกรอบการประเมิน จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ จัดเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลความข้อมูล และการตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

2.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน เมื่อแต่ละฝ่ายประเมินผลเสร็จแล้วจะส่งผลให้คณะกรรมการรับผิดชอบนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์และแปลผลแล้วนำเสนอผลต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร นำไปวางแผนในระยะต่อไป และจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศหรือการเขียนรายงานประเมินตนเอง

3. ขั้นตอนการจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เมื่อสถานศึกษาดำเนินการประเมินผลภายในเสร็จแล้วจะจัดทำรายงาน โดยเริ่มจากรวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมินมาวิเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษาและเขียนรายงาน

รุ่ง แก้วแดง (2544) ได้กำหนดกระบวนการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ คือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

นิติธร ปิลวาสน์ (2556) ได้กล่าวว่า กระบวนการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 3 กระบวนการดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) เป็นกระบวนการดำเนินการของหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันการศึกษาในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ หลังจากนั้นหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันการศึกษาจัดทำแผน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ในด้านการพัฒนาหลักสูตร สื่อการพัฒนาครูและบุคลากร ธรรมนูญสถานศึกษาระเบียบการสอน การแนะแนว การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล ทั้งนี้จะเน้นระบบและกลไกการปฏิบัติงานตามแผน ติดตาม กำกับ การดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. การตรวจสอบ (Quality Audit) เป็นการดำเนินการของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในการยืนยันเป้าหมายที่กำหนด มุ่งไปสู่มาตรฐานที่ต้องการ โดยการดำเนินการดังนี้ 1) การตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานทั้งระบบด้วยตนเองของสถาบันการศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และรายงานผลต่อผู้ปกครองและผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา 2) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษา โดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและ/หรือใช้มาตรการในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

3. การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) เป็นการประเมินค่าระดับคุณภาพของกิจกรรมเฉพาะอย่างในหน่วยงาน เช่น คุณภาพการจัดการศึกษา คุณภาพของงานวิจัย คุณภาพของการสอน เป็นต้น 1) การประเมินคุณภาพภายในจะใช้วิธีการศึกษาตนเอง (Self Study) และการประเมินตนเอง (Self Assessment) 2) ส่วนการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นการดำเนินงานโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อประเมินผลและรับรองว่า สถาบันการศึกษาจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

อารีรัตน์ วัฒนสิน (2545) ได้กล่าวถึงแนวขับเคลื่อนเพื่อจัดระบบ ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาใหม่คุณภาพเป็นที่ยอมรับ ของชุมชน และพร้อมที่จะรับการประเมินคุณภาพจากภายนอก สรุปได้ดังนี้

1. จัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อ กำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ และเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในรูปแบบที่อ่าน เข้าใจง่ายและรวดเร็วในการจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพทุกด้าน ของสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะข้อมูลเชิงคุณภาพของนักเรียน

2. กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศของ สถานศึกษาเองที่ได้จากทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ต้องการพัฒนาของสถานศึกษา และกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร มาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัด มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการเทียบเคียงในการศึกษาใหม่คุณภาพ โดยใช้ วิธีการที่ผสมผสานเพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลและมาตรฐาน โดยการวิเคราะห์เชิงระบบ การประชุมแบบมีส่วนร่วมในการรวมพลังสร้างสรรค์องค์กร(AIC) เทคนิคการวิเคราะห์ ศักยภาพองค์กร (SWOT) หรือวิธีการที่เหมาะสมกับสถานศึกษา

3. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ทุกฝ่ายควรได้ร่วมมือกัน ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากสารสนเทศของสถานศึกษา ศักยภาพของสถานศึกษาในทุกๆ ด้าน จุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษา มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ ภารกิจ ในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาให้ชัดเจน ซึ่งได้แก่ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี

4. ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา สถานศึกษาควรได้ มีการทบทวนโครงสร้างการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมและรับทราบ มีการกำหนด บทบาท ความรับผิดชอบ และภาระงานอย่างชัดเจน และควรมีคณะทำงานการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา เพื่อรับผิดชอบงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่องเป็นระบบ

5. ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นกระบวนการ ประเมินผลภายในของสถานศึกษา เพื่อการปรับปรุงแก้ไข ให้เกิดคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การประเมินภายในนี้ต้องเริ่มจากครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องประเมินตนเองตามแผนปฏิบัติงานของตนเอง โดยการบันทึกภาพความสำเร็จของงาน ปัญหาและแนวทางแก้ไข ไว้เป็นระยะๆ การประเมินของทุกคนบันทึกไว้เป็นหมวดหมู่เพื่อนำไปสู่คุณภาพโดยรวม ของสถานศึกษา เป็นหลักฐาน ร่องรอยที่ปรากฏจากการทำงานของทุกคนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สรุปเป็นภาพรวมของการพัฒนาคุณภาพ นำไปสู่การตรวจสอบ ทบทวนของ หน่วยงานต้นสังกัดและเขตพื้นที่การศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินภายนอกต่อไป

6. ประเมินคุณภาพการศึกษา มี 2 ลักษณะ คือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ นักเรียนตามสาระการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่สำคัญตามหลักสูตรสถานศึกษา และ การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษา

7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เป็นผลจากการประเมินภายในของ สถานศึกษา ที่ได้พัฒนาตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ที่ทุกคนมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา จัดทำเป็นรายงานเสนอหน่วยงานต้นสังกัด และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อให้ทราบผลการ

ดำเนินงานของสถานศึกษา ทั้งในด้านความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงในปีต่อไป ตามมาตรา 48 พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

8. การผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา งานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นงาน ที่ต้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และจริงจัง สถานศึกษาควรได้มีการศึกษาค้นคว้า เทคนิค วิธีการที่จะ สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีระบบ มีประสิทธิภาพ และ สร้างความรู้สึกรักของบุคลากรทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้องให้มุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพให้ดียิ่งขึ้นตลอดไปทั้ง ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร และชุมชน

สรุปว่า การขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่สำคัญ 6 แนวทาง ได้แก่ 1) การ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา

การสังเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดย ศึกษาจากเอกสาร บทความ งานวิจัย และสื่อออนไลน์ (เฉพาะที่สืบค้นได้) พบดังนี้

พัทธธัญญา ไพรมัย (2556) ได้กล่าวถึงหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้ การดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์ปีงบประมาณ 2556 ตามรายด้าน ของการวิจัย 4 ด้านดังนี้

1. ด้านฉันทะ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์ ความพึงพอใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาให้เกิดความสำเร็จตามหลักอิทธิบาท 4 ผลที่ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพ และต้องมีความเต็มใจในการทำงานและ มีความมุ่งมั่นต่อการกระทำจึงจะส่งผลให้การกระทำนั้นๆ สำเร็จได้

2. ด้านวิริยะ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์ความพากเพียรความพยายามของผู้บริหารการศึกษา ให้ด้านต่างๆ จะเป็นส่วนที่ทำให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ได้ในการบริหารศึกษาและต้องมีความพยายามในการทำงานด้วยความรอบรู้รอบคอบในการทำงานนั้นย่อมออกมาดี

3. ด้านจิตตะ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์ผู้บริหารต้องมีความตั้งใจต่อการเอาใจใส่ในกิจการ การงาน การดำเนินการ การประสานงานในสถานศึกษาจะทำให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างราบรื่น ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพสูงสุด

4. ด้านวิมังสา การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์ให้ความเป็นกันเองของบุคลากรใน สถานศึกษา เมื่อมีการดำเนินกิจกรรมต้องมีการติดตามผล และตรวจสอบในการดำเนินงานที่ผ่านมาว่ามีปัญหา และอุปสรรคอะไร เพื่อแก้ไขให้เกิดการพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน

สกลิต รัชปต์ (2548) ได้กล่าวถึงหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การประยุกต์หลักอริยบท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาควรศึกษา 4 เป็นความเข้าใจในองค์ประกอบของอริยบท 4 อันประกอบไปด้วยฉันทะคือความพึงพอใจ วิริยะคือความเพียร จิตตะคือความเอาใจใส่ วิมังสาคือความไตร่ตรอง โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ มีความเข้าใจความหมายที่ถูกต้องตรงกัน ด้านวิธีปฏิบัตินั้น พบว่า นักศึกษาควรศึกษาส่วนใหญ่ได้ให้ทัศนคติที่คล้ายคลึงกันว่า ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นแล้วเป้าหมายที่ตั้งไว้คือประสบความสำเร็จในสิ่งที่ทำต้องเริ่มที่ฉันทะให้เกิดขึ้นในใจก่อนเพื่อรักชอบที่จะทำสิ่งนั้น จากนั้นจึงต้องใช้วิริยะใช้ความพยายามสุดความสามารถ และต้องอาศัยจิตตะคือการเอาใจจดจ่อต่อสิ่งที่ตนทำ หากเกิดปัญหาอุปสรรคก็ใช้วิมังสาคือการไตร่ตรองหาเหตุผลพยายามแก้ไขปัญหาก็จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ธนัญญ์สิริพันธ์ บำรุงอโยธยกุล (2564) ได้กล่าวถึงหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอริยบท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้านและผลการเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอริยบท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามตำแหน่งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอริยบท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาส่วนใหญ่เสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษานำหลักอริยบท 4 ประยุกต์ใช้กับวงจรคุณภาพ PDCA ในทุกด้านและส่งเสริมให้บุคลากรสู่การปฏิบัติเพื่อผลสำเร็จอย่างต่อเนื่อง

สมพร อินทรพาเพียร. (2561) ได้กล่าวถึงหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้ การปรับใช้หลักอริยบท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านวิมังสา อยู่ในระดับมาก ด้านวิริยะ อยู่ในระดับมาก และด้านจิตตะ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และมีข้อเสนอแนะในการปรับใช้หลักอริยบท 4 ในการเรียน ด้านฉันทะ ความพึงพอใจต่อการศึกษามากที่สุด เมื่อพิจารณาโดยละเอียดแล้ว พบว่า ประเด็นการมีความปรารถนาจะศึกษาเล่าเรียนพอใจและภาคภูมิใจที่ได้เรียนหนังสือมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านวิมังสาเตือนตนในการศึกษาเล่าเรียน เมื่อพิจารณาโดยละเอียด พบว่า ประเด็นการศึกษาเล่าเรียนจนกว่าจะสำเร็จมากที่สุด และด้านวิริยะเพียรพยายามในการเรียน เมื่อพิจารณาโดยละเอียด พบว่า มีความเพียรพยายามในการศึกษาเล่าเรียนมากที่สุด ด้านจิตตะ เอาใจใส่ต่อการศึกษามากที่สุด เมื่อพิจารณาโดยละเอียด พบว่า ประเด็นเกี่ยวกับเอาใจใส่ต่อการศึกษามากที่สุด

พระมหาธิษฐานมาส ปภัสสรคุณ (สุวรรณะ) (2561) กล่าวถึงหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักอริยบท 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

พระครูปลัดปริยัติวัฒน์ (ไพฑูริย์ สิริธมฺโม) (2561) ได้กล่าวถึงหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้ การที่ได้นำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเพิ่มระดับการใช้คุณธรรมด้านหลักอริยบท 4 ของสถานศึกษาให้ได้รับการยอมรับและ เข้าใจจากบุคลากรมากขึ้น แสดงให้เห็นถึงจุดยืนที่ชัดเจนในคุณธรรมที่มีซึ่งได้ถูกปลูกฝังไปสู่ตัวของบุคลากร ทุกฝ่าย หากบุคลากรของสถานศึกษาสามารถยึดถือได้ว่า การแนะนำความรู้ความเข้าใจในงาน

ด้านต่างๆ ให้กับบุคลากรใหม่ คือ กิจธุระอันดับหนึ่ง ผลที่ตามมาที่ย่อมบรรลุผลตามที่ได้อ้างอิงไว้เพื่อที่จะได้นำไปสู่ การกำหนดยุทธศาสตร์ในการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะเป็นการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยบุคลากร ในสถานศึกษาได้ถือปฏิบัติ คือ เสนอแนะความรู้แนวทางและวิทยาการใหม่ๆ ให้ได้รับทราบ มีความรักในการทำงาน มีความพร้อมในการรับวิทยาการใหม่ๆ เพื่อให้เกิดสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่สถานศึกษาและ ผู้ทำการศึกษาส่งเสริมสนับสนุนและปลูกจิตสำนึกให้รู้จักการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 และสนับสนุนให้มีการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาใช้ในหน่วยงานอย่างแท้จริง

ฉันทนา ภูมิมา (2564) ได้กล่าวถึงหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้ การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้วยกลไกการควบคุม ตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษา ที่สถานศึกษาจัดขึ้น การนำหลักพุทธธรรมมาเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีส่วน สำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม ที่ทุกคนต้องเคารพกฎหมาย เข้าใจ ข้อบังคับและยอมปฏิบัติตาม หลักความโปร่งใส ซึ่งทุกคนต้องมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันสามารถตรวจสอบได้ หลักการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ แสดงความคิดเห็นได้ หลักความรับผิดชอบ ใส่ใจทุก ปัญหา แก้ปัญหาร่วมกัน หลักคุณธรรม โดยยึดถือในความดีงาม และหลักความคุ้มค่าในการจัดการทรัพยากรที่มีจำกัดของตนเอง และหลักพุทธธรรมอีกข้อหนึ่ง ได้แก่ หลักอริยสัจ 4 ซึ่งจะเป็นตัวประเมินคุณภาพของการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี เพราะลำดับแรก เราจำเป็นต้องรู้สภาพปัญหาของ สถานศึกษาของตนเองให้เสียก่อน เมื่อพบปัญหาแล้วหาแนวทางการแก้ไข ซึ่งตรงกับหลัก นิโรธ ที่เรา ต้องค้นหาต้นตอของปัญหาและแก้ไขปัญหามาตามหลักของการติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพ โดยใช้มรรคมีองค์ 8 ประการ โดยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในหน่วยงานของตนเองก่อน สร้าง กระบวนการคิดสร้างสรรค์ และมือทำงานเป็นทีม และร่วมแรงร่วมใจกันอย่างพยายาม ทำให้เกิดกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาตามหลักพุทธธรรมอย่างแท้จริง

ชยานนท์ ไสเสริม (2562) ได้กล่าวถึงหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้ การหาแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้หลักสาราณียธรรม 6 ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่ง ผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ มีแนวคิดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ใช้หลักสาราณียธรรม 6 ด้านเป็น แนวทางในการพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่างานประกันคุณภาพการศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้หลักสาราณียธรรม 6 ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และการบริหารงาน เป็นการสร้างความสามัคคีปรองดองมีความเมตตาปรารถนาดีต่อกันช่วยเหลือเกื้อกูลกันให้คำแนะนำในสิ่งที่ดีงาม ยึดมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดี ตามระเบียบแบบแผนวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ผลสัมฤทธิ์ในระดับองค์กรย่อมเป็นไปตามเป้าหมายกับแนวทางการพัฒนาระบบประกันของมหาวิทยาลัย

บวรนนท์ ชมเชย (2558) ได้กล่าวถึงหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้ การปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านรู้จักผลอยู่ในระดับมากที่สุด และการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ณัฐยา บำรุงเวช (2561) ได้กล่าวถึงหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านคือ 1) มีความพึงพอใจในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในด้านฉันทะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) มีความเพียรพยายาม ขยัน อดทน ไม่ทอดทิ้งไม่ทอดทิ้งในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านวิริยะโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 3) มีความตั้งใจดีรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาใจจดจ่อไม่ปล่อยในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านจิตตะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4) มีความหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในความสำเร็จในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านวิมังสาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนการนำหลักการประกันคุณภาพการศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาควรคำนึงถึงหลักอิทธิบาท 4 เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของหน่วยงานองค์กรของตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากผู้บริหาร คณาจารย์เจ้าหน้าที่ มีความแตกต่างกันทั้งด้านคุณวุฒิและวัยวุฒิ สิ่งที่คุณค่าคาดหวัง คือ การประกันคุณภาพการศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ดีและมีมาตรฐาน คือ การนำไปบูรณาการใช้จริงในการบริหารงานและเรียนรู้ปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพเพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยศึกษาจากเอกสาร บทความ งานวิจัย และสื่อออนไลน์ (เฉพาะที่สืบค้นได้) สรุปดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

หลักพุทธธรรม	พหุธิยา ไพรมัย	สติ รัชปัญ	ธัญญ์ลีชณณ์ บำรุงเวชกุล	สมพร อินทรพาเพียร	พระมหาวิชฌามาศ ปภสสรณโณ (สุวรรณะ)	พระครูปลัดปริยัตินันท์ (ไพฑูริย์ สิริธัมโม)	ฉันทนา ภูมมา	ชยานันท์ เสริม	บวรรัตน์ ชมเชย	ณัฐยา บำรุงเวช	ความถี่
อิทธิบาท 4	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	7
อริยสัจ 4							✓				1
มรรคมีองค์ 8							✓				1
สาราณียธรรม 6								✓			1
สัพพริสธรรม 7									✓		1

จากตารางที่ 1 การสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของหน่วยงานราชการและนักวิชาการจำนวน 11 แห่ง พบว่า หลักพุทธธรรม คือ อิทธิบาท 4 มีค่าความถี่มากที่สุด คือ 8 เหตุนี้ ผู้เขียนได้สรุปว่า หลักอิทธิบาท 4 มีความเหมาะสมในการขับเคลื่อนการ

ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากที่สุด ประกอบด้วย 1) ฉันทะ ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป 2) วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นเพียรประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อุตุนหาญไม่ท้อถอย 3) จิตตะ ความคิดมุ่งไป คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำในสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิต ผักใจไม่ปล่อยให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้สิ่งที่ทำ 4) วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวหา เหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง

หลักอิทธิบาท 4 : หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ผู้เขียนได้นำเสนอหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาคือหลักอิทธิบาท 4 โดยมีรายละเอียดดังนี้

พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสหลักอิทธิบาท 4 ในสูตรต้นตปิฎกมัชฌิมนิกายมัชฌิมนิพพานสูตร (ม.ม. (ไทย) 13/247/292) ไว้ว่า สาวกทั้งหลายของเราผู้ปฏิบัติตามเจริญอิทธิบาท 4 ประการคือภิกษุในธรรมวินัยนี้ เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยฉันทสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากฉันทะความเพียรสร้างสรรค์) เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยวิริยสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิริยะความเพียรสร้างสรรค์) เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยจิตตสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากจิตตะความคิดสร้างสรรค์) เจริญอิทธิบาทอันประกอบไปด้วยวิมังสาสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิมังสาสมาธิความเพียรสร้างสรรค์) ประการนั้นแลสาวกของเราเป็นอันมากจึงได้บรรลุที่สุดแห่งอภิญญาและอภิญญาบารมีอยู่

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) (2549) ได้กล่าวไว้ว่า อิทธิบาท 4 คือบทของพระธรรมเช่นว่าจะมีฉันทะวิริยะจิตตะวิมังสาที่เรียกว่าอิทธิบาทนี้ ต้องมีและมีได้โดยไม่รู้สีกตัวคนที่มีการทำงานย่อม ทำงานด้วยความพอใจความขยันขันแข็งความเอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่เสมอนี้เรียกว่า เขามีอิทธิบาททั้งสี่ ประการนั้นอยู่โดยไม่รู้สีกตัว

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) (2549) ได้ให้ความหมายอิทธิบาท 4 ว่า คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมายมี 4 อย่าง คือ 1) ฉันทะ ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และ ปรารถนาจะทำให้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป 2) วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นเพียร ประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อุตุนหาญไม่ท้อถอย 3) จิตตะ ความคิดมุ่งไป คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำในสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิต ผักใจไม่ปล่อยให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้สิ่งที่ทำ 4) วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวหา เหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น

พระมหาณรงค์ศักดิ์ จิตฺตยาโณ (2546) ได้กล่าวไว้ว่า อิทธิบาท 4 คือความสำเร็จความสำเร็จ ด้วยดี การสำเร็จความกระทำให้แจ้งความเข้าถึงซึ่งธรรมเหล่านั้นอิทธิบาทคือเวทนาขันธสัญญาขันธ สังขารขันธ วิญญาณขันธของบุคคลผู้บรรลุธรรมเหล่านั้นเจริญอิทธิบาทคือยอมเสพเจริญทำให้มากซึ่ง ธรรมเหล่านั้นด้วยเหตุนี้จึงเรียกว่าเจริญอิทธิบาท

พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบุญญา นันทภิกขุ) (2560) ได้กล่าวถึงหลักอิทธิบาท 4 ในหนังสืองานคือชีวิตชีวิตคืองานบันดาลสุขไว้ว่า อิทธิบาท 4 คือ ข้อธรรมะที่เป็นบันไดแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติกิจทุกอย่างประกอบไปด้วย 1) ฉันทะ ความพอใจในเรื่องที่เราจะทำ 2) วิริยะ ความเพียรไม่ท้อถอยในการประกอบกิจนั้นๆ 3) จิตตะ เอาใจใส่ไม่ทอดธุระในเรื่องนั้นๆ 4) วิมังสา จะต้องทำงานนั้นต่อไปบันไดสู่ความสำเร็จ ซึ่งหลักอิทธิบาท 4 ประการที่กล่าวนี้ ข้อสุดท้ายสำคัญสุด

ว.วชิรเมธี (2551) ได้กล่าวไว้ว่าการทำงานให้ประสบความสำเร็จตามแนวพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้ปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 อิทธิบาท แปลว่าหลักพื้นฐานแห่งความสำเร็จหรือ ทางสู่ความสำเร็จมีองค์ประกอบ 4 ประการคือ 1) ฉันทะคือมีใจรักทำงานด้วยใจรักงาน 2) วิริยะคือ พากเพียรทำงานรักแล้วต้องขยันความขยันคือภาคปฏิบัติของการความรักความรักในงานจะทำให้เรารู้ ว่าควรทำงานอะไรส่วนความขยันจะทำให้งานนั้นก้าวไปสู่ความสำเร็จการทำงานถ้าขาดความขยัน ความขำนาญก็จะไม่เกิด 3) จิตตะคือจดจำจ่อ จิตหมายความว่าทำอะไรก็ตามให้เจาะลงไปปักใจลงไป ในสิ่งนั้นอย่างลึกซึ้งอย่างมุ่งมั่นอย่างจริงจังและอย่างทุ่มเทใครก็ตามที่ทำงานด้วยการเอาใจจดจ่ออยู่ กับงานนั้นคนนั้นจะประสบความสำเร็จ 4) วิมังสาคือวินิจฉัยได้แก่การวิเคราะห์สังเคราะห์สร้างสรรค์พัฒนา

สรุปได้ว่า อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่นำสู่ความสำเร็จในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ 1) ฉันทะ ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำให้ใจรักการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และปรารถนาจะทำให้ผลการจัดการศึกษาดีขึ้น 2) วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นเพียรในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และพยายามเข้มแข็ง อดทนเอาธุระไม่ทอดทิ้ง ต่ออุปสรรค 3) จิตตะ ความคิดมุ่งไป คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำในสิ่งนั้นด้วยความคิด และพร้อมรับรู้สิ่งใหม่ๆ ในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เข้มแข็ง พร้อมอุทิศตัวอุทิศใจให้สิ่งที่ทำ 4) วิมังสา ความไตร่ตรอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวหา เหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

บทสรุป

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการที่สถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของคุณภาพการศึกษาตามที่สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานจากองค์กรภายนอกกำหนดขึ้น โดยการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานั้นเป็นไปเพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพจะต้องนำผลการประเมินมาใช้โดยวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และพิจารณาแนวทางแก้ไขปรับปรุงตามประเด็นสำคัญการพัฒนาแก้ไขจุดที่ควรพัฒนา และเสริมจุดแข็ง เพื่อให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา

การวิเคราะห์หลักพุทธธรรมในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า หลักพุทธธรรม คือ อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่มีความเหมาะสมจะนำมาบูรณาการกับการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยหากมีการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 อันเป็นทางสู่ความสำเร็จในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยหลักอิทธิบาท 4 สามารถนำมาใช้ประยุกต์ในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ ดังนี้

1. ฉันทะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรักและศรัทธาในสถานศึกษา มีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกันในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ครูและบุคลากรมีความรักและศรัทธาในอาชีพ มีจิตวิญญาณความเป็นครู นักเรียนมีความรักและศรัทธาในสถานศึกษา ตั้งใจที่จะเรียนรู้และเติบโต
2. วิริยะ สถานศึกษามีแผนพัฒนาสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สถานศึกษามีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนทุกคนร่วมมือร่วมใจกันปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
3. จิตตะ สถานศึกษามีการวางแผนและดำเนินการอย่างรอบคอบ สถานศึกษามีการทบทวนและพัฒนางานอยู่เสมอ ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนทุกคนมีสมาธิในการทำงาน
4. วิมังสา สถานศึกษาใช้ข้อมูลและสารสนเทศประกอบการตัดสินใจ สถานศึกษามีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนทุกคนใช้ความคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ โดยสรุปเป็นภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์หลักพุทธธรรมในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ฉันทนา ภูมมา. (2564). การประกันคุณภาพตามหลักพุทธธรรม. วารสารศึกษิตาแลย์. 2(1). 15-28.

- ชยานนท์ ไสเสริม. (2562). แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้หลักสารานุกรม 6 ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัฐชยา บำรุงเวช. (2561). การประยุกต์ใช้สิทธิบาท 4 ในกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในสังกัดกลุ่มอัมพวา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง. 7(1). 1-9.
- ธนัญกสิษฐ์ บำรุงอโยธยสกุล. (2564). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์. 8(3). 2.
- นิติธร ปิลวาสน์. (2556). การประกันคุณภาพการศึกษา. แหล่งที่มา <http://taamkru.com/th>. สืบค้นเมื่อ 16 มิ.ย. 2565.
- บวรนนท์ ชมเชย. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักสัปปุริสธรรมกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอชะอวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดปริยัติวัฒน์ (ไพชน สิริธมโม). (2561). การประกันคุณภาพตามหลักอิทธิบาท 4. วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 16(2). 174.
- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2549). การงานที่เป็นสุข. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2549). การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.
- พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบุญญา นันทภิกขุ). (2560). งานคือชีวิตชีวิตคืองานบันดาลสุข. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบันลือธรรม.
- พระมหาณรงค์ศักดิ์ จิตญาโณ. (2546). พระอภิธรรมปิฎก 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธิษฐาน ปภัสสรวิฑู (สุวรรณะ). (2561). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 5(2). 115-117.
- พัทธธัญญา ไพรมัย. (2556). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). กฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. เล่มที่ 135 ตอนที่ 11 ก. หน้า 3. (วันที่ 23 ก.พ. 2561).
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). การประกันคุณภาพทุกคนทำได้ไม่ยาก. กรุงเทพมหานคร: วัฒนพานิช.
- ว.วชิรเมธี. (2551). คนสำราญงานสำเร็จ. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์.

- วิทยาลัยเทคนิคสตั๊ด. (2565). **คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2565**.
ชลบุรี: วิทยาลัยเทคนิคสตั๊ด.
- สถิตย์ รัชปิตย์. (2548). **การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาคุณุหัส**.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพร อินทรพาเพียร. (2561). **ปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน**
สันป่าตองวิทยาคมจังหวัดเชียงใหม่ วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง. 7(1). 10-24.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). **กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา**.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อ**
พร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย**
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ,
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2563). **แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตาม**
กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. กรุงเทพมหานคร: เอ็น.เอ.รัตนะเทรตติ้ง.
- อารีรัตน์ วัฒนสิน. 2545. **ประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานเก่าที่**
จัดระบบใหม่. วารสารวิชาการ. 3. 8-9.

JEAS

**Journal of Educational Administration and
Human Social Sciences**

วารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับ

1. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดวารสารหนึ่งมาก่อน
2. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องไม่อยู่ระหว่างเสนอขอตีพิมพ์ ในวารสารอื่น
3. เนื้อหาในต้นฉบับควรเกิดจากการสังเคราะห์ความคิดขึ้น โดยผู้เขียนเองไม่ได้ลอกเลียนหรือดัดทอนมาจากผลงานวิจัยของผู้อื่น หรือจากบทความอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากการอ้างอิงที่เหมาะสม
4. ผู้เขียนต้องเขียนต้นฉบับตามรูปแบบของต้นฉบับตามข้อกำหนดในระเบียบการส่งต้นฉบับ
5. ผู้เขียนได้แก้ไขความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)
6. หลังจากผู้เขียนได้แก้ไขเรื่องแล้ว กองบรรณาธิการได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงจะทำการออกหนังสือตอบรับบทความ

ระเบียบการส่งต้นฉบับบทความวิชาการและบทความวิจัย

กองบรรณาธิการได้กำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับไว้ให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการส่งต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์วารสาร และกองบรรณาธิการสามารถตรวจสอบต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพสามารถนำไปใช้อ้างอิงได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาดเอ 4 โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร ด้านล่างและขวามือ 2.5 เซนติเมตร

1.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่งดังนี้

- 1) ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 20 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 2) ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 20 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 3) ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

4) สังกัดหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อผู้เขียน

5) ชื่อผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) (ภาษาไทย – ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

6) สังกัดหน่วยงานสังกัดของผู้เขียนร่วม (ภาษาไทย- ภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อผู้เขียนร่วม

7) E-mail อีเมลของผู้เขียนที่ใช้ในการติดต่อได้จริง ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา และเบอร์โทรติดต่อ ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

8) หัวข้อของบทความย่อไทย/อังกฤษ ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

9) เนื้อหาบทความย่อไทย/อังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ไม่ควรเกิน 250-300 คำต่อบทความย่อ

10) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

11) หัวข้อเรื่อง ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

12) หัวข้อย่อย ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่งเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย

13) เนื้อหา ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

1.3 จำนวนหน้าต้นฉบับ ควรมีความยาวไม่ต่ำกว่า 10 หน้าแต่ไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง)

1.4 จำนวนเอกสารอ้างอิง ควรมีอย่างน้อย 5-10 เรื่อง

2. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

2.1 บทควมวิจัย

- 1) **ชื่อเรื่อง** ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน
- 2) **ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียน** เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษทั้งภาษาไทยและอังกฤษ และหากเป็นอาจารย์ ให้ระบุสังกัด/คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการสอน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
- 3) **ที่อยู่** ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบันทั้งภาษาไทยและอังกฤษ E-mail และเบอร์โทรศัพท์ ของผู้เขียน
- 4) **บทคัดย่อ / Abstract** เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องอ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250-300 คำ โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะศัพท์วิทยาศาสตร์ และมืองค์ประกอบของบทคัดย่อให้ครบทั้งวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย และคำสำคัญ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
- 5) **บทนำ (Introduction)** เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 6) **วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives of this research)** ให้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยระบุเป็นข้อ
- 7) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย ขั้นตอนการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตัวแปรการวิจัย (ถ้ามี) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 8) **สรุปผลการวิจัย (Research Result)** เป็นการเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย สรุปผลการวิจัยด้วยตารางและภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบตารางด้านซ้ายและขวา สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพที่ชัดเจน และมีคำบรรยายใต้รูปภาพที่จำเป็นอาจใช้ภาพสเก็ต
- 9) **อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)** ควรมีการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เพียงใด (ถ้ามี) และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการ หรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการนำไปใช้ประโยชน์
- 10) **องค์ความรู้การวิจัย (Research Body of Knowledge)** อธิบายองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย ควรสังเคราะห์ออกมาเป็นภาพ/โมเดล พร้อมคำอธิบายภาพ/โมเดลให้สามารถเข้าใจได้โดยสมบูรณ์
- 11) **ข้อเสนอแนะ (Research Suggestion)** เป็นการให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากกระบวนการทำการวิจัย ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
- 12) **เอกสารอ้างอิง (References)** เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า 5 คน ให้ใส่ชื่อ 5 คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

2.2. บทความวิชาการ

- 1) **ชื่อเรื่อง** ควรสั้น และกะทัดรัด ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน
- 2) **ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียน** เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ และหากเป็นอาจารย์ ให้ระบุสังกัด/คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการสอน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
- 3) **สังกัด** ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบัน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ E-mail และเบอร์โทรศัพท์ของผู้เขียน
- 4) **บทคัดย่อ / Abstract** เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250-300 คำ หรือ 14 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง
- 5) **บทนำ (Introduction)** เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา ปัญหาการวิจัย เหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 6) **เนื้อหา (Material)** ผู้เขียนอาจแบ่งหัวข้อย่อยในประเด็นเนื้อหานี้ได้ตามประเด็นที่ผู้เขียนต้องการจะทำการนำเสนอในบทความ โดยเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการค้นคว้า
- 7) **บทสรุป (Summary)** เป็นการสรุปผลได้จากการศึกษาว่าได้พบประเด็นอะไรที่สำคัญ รวมทั้งองค์ความรู้จากการศึกษา ที่ผู้เขียนต้องการสรุปผล รวมถึงเสนอแนะองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปพัฒนาและเป็นประโยชน์ทางการศึกษา
- 8) **เอกสารอ้างอิง (References)** เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า 5 คน ให้ใส่ชื่อ 5 คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

2.3 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียน ปีที่ตีพิมพ์ และหมายเลขหน้า (ถ้ามี) กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารอ้างอิงที่ใช้ อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

1) พระไตรปิฎก/อรรถกถา :

ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) หนังสือ :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. พิมพ์ครั้งที่. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

พระครูโสภาสนนทกิตติ (ศักดิ์ โอภาโส) และพระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน (บุตดาวงษ์). (2562). **แนวคิดทางการศึกษาสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. อ่างทอง : วรศิลป์การพิมพ์89.

3) สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อเรื่องสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย**.

ชื่อระดับสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานวิจัย. ชื่อมหาวิทยาลัย หรือแหล่งให้ทุนการวิจัย.

ตัวอย่าง.

พระครูปลัดอติธิพล ปธานโก (เพ่งผล). (2559). **การศึกษาการจัดกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนสายไหม (ทัศนารมย์อนุสรณ์) เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสุวรรณหมาพุทธาภิบาล (ไอ้ สุภทโท). (2562). **รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศีล ๕ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา**. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน. (2563). **การพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. รายงานวิจัย. คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

4) บทความในวารสาร :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อบทความ**. **ชื่อวารสาร**. ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์). เลขหน้าที่อ้างอิง.

ตัวอย่าง.

พระครูปลัดสุวรรณ์ สิริวฑฒโก (อุกฤษโซค) และศุภกัญญา ศรีคำไทย. (2562). **การบริหารตนตามแนวพุทธธรรมเพื่อบริหารองค์การทางการศึกษา**. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 6(3). 266-277.

5) บทความในหนังสือ :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อบทความ**. ใน **ชื่อบรรณาธิการ**. **ชื่อหนังสือ**. พิมพ์ครั้งที่. (เลขหน้า). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

พระมหาสมจินต์ สมมาปญโย. (2542). **ทัศนะเกี่ยวกับการศึกษาของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต) : วิเคราะห์จากหนังสือ ทางสายกลางของการศึกษาไทย**. ใน **มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. **ชีวิตและผลงานของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต) และน่านาทศนะของนักวิชาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

6) สื่ออินเทอร์เน็ต :

ชื่อผู้เขียน/ผู้เผยแพร่. (ปีเผยแพร่). ชื่อเรื่อง. แหล่งที่มา (URL). สืบค้นเมื่อ (วันที่-เดือน-ปี).

ตัวอย่าง.

วัดญาณเวศกวัน. (2556). ประวัติพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). แหล่งที่มา http://www.watnyanaves.net/th/web_page/biography สืบค้นเมื่อ 10 ก.ย. 2563.

7) หนังสือพิมพ์ออนไลน์ :

ผู้แต่ง. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์. แหล่งที่มา (URL). สืบค้นเมื่อ (วันที่-เดือน-ปี).

ตัวอย่าง.

เดลินิวส์. (27 ก.พ. 2562). เริ่มนำร่องการเรียนรู้สถิติสมมติเป็นฐานภาคเรียนที่ 1-62. เดลินิวส์. แหล่งที่มา <https://www.dailynews.co.th/education/695610> สืบค้นเมื่อ 10 ก.ย. 2563.

8) ราชกิจจานุเบกษา :

ชื่อกฎหมาย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (ถ้ามี). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ตอนที่ หน้า (วันเดือนปี).

ตัวอย่าง.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (10 ก.ย. 2563).

การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย

4. การอ่านประเมินต้นฉบับ

ต้นฉบับจะได้รับการอ่านประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชานั้นๆ ประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double-Blind Peer Review คือ ปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง และส่งผลการอ่านประเมินคืน ผู้เขียนให้เพิ่มเติม แก้ไข หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ 2 แบบ คือ แบบที่ 1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ท่าน ต่อ 1 บทความ แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review) แบบที่ 2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ท่าน ต่อ 1 บทความ แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

5. ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของวารสารฯ ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นเสียแต่ว่าจะได้รับอนุญาตจากวารสารฯ เป็นลายลักษณ์อักษร

6. ความรับผิดชอบ

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น รวมทั้งผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย ไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงานด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo ในระดับ ไม่เกิน 25%

ในกรณีที่ บทความวิจัยมีกระบวนการวิจัยเกี่ยวข้องกับมนุษย์ ผู้นิพนธ์จะต้องส่งหลักฐานการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มาประกอบการลงตีพิมพ์ด้วยจึงจะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร

ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ โดยรวมทั้งทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ และวารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์

จริยธรรมการตีพิมพ์ (Publication Ethics)

วารสารการบริหารการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์ (JEAHS: Journal of Educational Administration and Human Social Sciences) ได้กำหนดจริยธรรมการตีพิมพ์ ดังนี้

จริยธรรมของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยในการคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
3. ผู้เขียนจะต้องจัดทำต้นฉบับของบทความตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียน
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนร่วมในการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียวทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
7. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม
8. ผู้เขียนจะต้องแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
9. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
10. ในกรณีที่ บทความวิจัยมีกระบวนการวิจัยเกี่ยวข้องกับมนุษย์ ผู้นิพนธ์จะต้องส่งหลักฐานการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มาประกอบการลงตีพิมพ์ด้วยจึงจะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร

จริยธรรมของผู้ประเมินบทความ

1. หลังจากได้รับบทความจากกองบรรณาธิการวารสารและผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
2. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

3. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ
4. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
5. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

จริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิดที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่นอย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นจะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการตอบรับ หรือปฏิเสธ การตีพิมพ์บทความนั้นๆ
4. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ
5. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้แนะว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
6. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนและผู้ประเมิน
7. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง